

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO,
GOZDARSTVO IN PREHRANO

Operativni program za izvajanje Nacionalnega gozdnega programa 2017-2021

Kazalo vsebine:

1	Uvod.....	5
2	Obstoječi operativni dokumenti s področja gozdov in gozdarstva.....	8
2.1	Gozdnogospodarski načrti območij za obdobje 2011–2020	8
2.2	Akcijski načrt za povečanje konkurenčnosti gozdno-lesne verige v Sloveniji do leta 2020 »Les je lep«	8
2.3	Program razvoja podeželja 2014–2020.....	10
2.4	Okvirni program za prehod v zeleno gospodarstvo z Akcijskim načrtom za leti 2015–2016	10
2.5	Ciljni raziskovalni programa »Zagotovimo si hrano za jutri« za obdobje 2011 do 2020.....	10
2.6	Strategija prilagajanja slovenskega kmetijstva in gozdarstva podnebnim spremembam	11
2.7	Poročila Zavoda za gozdove Slovenije o gozdovih.....	12
2.8	Letna poročila o stanju gozdov.....	12
3	Ključne ugotovitve Poročila o izvajanju Nacionalnega gozdnega programa do 2014	13
4	Izvajanje mehanizma za usklajevanje sodelovanja med Kitajsko in državami srednje ter vzhodne Evrope na področju gozdarstva	19
5	Financiranje OP NGP	21
5.1	Sredstva proračuna Republike Slovenije in proračunskega sklada za gozdove	21
5.2	Program razvoja podeželja 2014–2020.....	23
6	Namen in koncept OP NGP 2017–2021	25
6.1	Štiri prioritete in deset ukrepov OP NGP 2017–2021	25
6.2	Naloge za oblikovanje in izvajanje gozdne politike po prioritetah	26
6.2.1	Prioriteta a) Ohranjanje biotske raznovrstnosti gozdov na krajinski, ekosistemski, vrstni in genski ravni ter spremljanje njihovega zdravja in vitalnosti.....	26
6.2.1.1	Ukrep 1: Krepitev ohranjanja biotske raznovrstnosti v gozdovih in zagotavljanje ugodnega stanja ohranjenosti ogroženih gozdnih vrst in habitatnih tipov, nadaljevanje zagotavljanja zdravja in vitalnosti gozdov z načini gospodarjenja, ki se prilagajajo naravnim danostim ob upoštevanju okoljskih, gospodarskih in socialnih/družbenih vidikov gozdov	27
6.2.2	Prioriteta b) Zagotavljanje trajnosti donosov gozdov in uveljavitev vseh njihovih funkcij	28
6.2.2.1	Ukrep 2: Povečevanje izkoriščenosti proizvodnega potenciala gozdnih rastišč s spodbujanjem sečnje v zasebnih gozdovih v skladu z veljavnimi gozdnogospodarskimi načrti.....	28
6.2.2.2	Ukrep 3: Spodbujanje posodabljanja in profesionalizacije gozdne proizvodnje ter vlaganj v gozdno infrastrukturo	29
6.2.2.3	Ukrep 4: Posodobitev kriterijev in indikatorjev za vrednotenje ekosistemskih funkcij gozdov ter razglasitev varovalnih gozdovi in gozdovih s posebnim namenom.....	30
6.2.3	Prioriteta c) Optimizacija gospodarjenja z gozdovi z organizacijskega in finančnega vidika.....	30
6.2.3.1	Ukrep 5: Prilagajanje gozdne infrastrukture ter režimov uporabe in nadzora socialnim funkcijam gozdov«	31
6.2.3.2	Ukrep 6: Spremljanje uspešnosti gospodarjenja z gozdovi v lasti Republike Slovenije.....	32
6.2.3.3	Ukrep 7: Zagotavljati ustrezno višino proračunskih in evropskih sredstev za gozdove in gozdarstvo ..	33
6.2.3.4	Ukrep 8: Sprejetje regulativnih sprememb, ki vključujejo tudi prilagoditve nalog in organiziranost Javne gozdarske službe proračunskim zmožnostim	34
6.2.4	Prioriteta d) Spodbujanje koordinacije in komunikacije med deležniki, povezanimi z gozdom in gozdarstvom pri projektih doma in na tujem	34
6.2.4.1	Ukrep 9: Oblikovanje trajnega formalnega »Gozdnega dialoga« vseh deležnikov na področju gozdov in gozdarstva	35
6.2.4.2	Ukrep 10. Mednarodno sodelovanje na področju gozdov in gozdarstva	35

Kazalo preglednic:

Preglednica 1:	Porabljena in načrtovana proračunska sredstev za naloge na področju gozdarstva od 2015 do 2021 (000 EUR).....	22
Preglednica 2:	Vrednosti razpoložljivih sredstev PRP 2014–2020 po posameznih ukrepih, podukrepih in operacijah (sredstva EU in slovenske udeležbe).....	24
Preglednica 3:	Prioritete in ukrepi OP NGP 2017–2021.....	25
Preglednica 4:	Naloge v okviru ukrepa 1: Krepitev ohranjanja biotske raznovrstnosti v gozdovih in zagotavljanje ugodnega stanja ohranjenosti ogroženih gozdnih vrst in habitatnih tipov, nadaljevanje zagotavljanja zdravja in vitalnosti gozdov z načini gospodarjenja, ki se prilagajajo naravnim danostim ob upoštevanju okoljskih, gospodarskih in socialnih/družbenih vidikov gozdov.....	27
Preglednica 5:	Naloge v okviru ukrepa 2: Povečevanje izkoriščenosti proizvodnega potenciala gozdnih rastišč s spodbujanjem sečnje v zasebnih gozdovih v skladu z veljavnimi gozdnogospodarskimi načrti.....	29
Preglednica 6:	Naloge v okviru ukrepa 3: Spodbujanje posodabljanja in profesionalizacije gozdne proizvodnje ter vlaganj v gozdno infrastrukturo.....	30
Preglednica 7:	Naloge v okviru ukrepa 4: Posodobitev kriterijev in indikatorjev za vrednotenje ekosistemskih funkcij gozdov ter razglasitev varovalnih gozdov in gozdov s posebnim namenom.....	30
Preglednica 8:	Naloge v okviru ukrepa 5: Prilagajanje gozdne infrastrukture in režimov uporabe socialnim funkcijam in vzpostavitve nadzora nad dogajanjem v gozdovih.....	32
Preglednica 9:	Naloge v okviru ukrepa 6: Spremljanje uspešnosti gospodarjenja z gozdovi v lasti Republike Slovenije.....	33
Preglednica 10:	Naloge v okviru ukrepa 7: Zagotavljanje ustrezno višino proračunskih in evropskih sredstev za gozdove in gozdarstvo.....	33
Preglednica 11:	Naloge v okviru ukrepa 8: Sprejetje regulativnih okvirov, ki vključujejo tudi prilagoditve nalog in organiziranost Javne gozdarske službe proračunskim zmožnostim.....	34
Preglednica 12:	Naloge v okviru ukrepa 9: Oblikovanje trajnega formalnega »Gozdnega dialoga« vseh deležnikov na področju gozdov in gozdarstva.....	35
Preglednica 13:	Naloge v okviru ukrepa 10: Mednarodno sodelovanje na področju gozdov in gozdarstva.....	36

Pripravilo: Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

Koncept: Direktorat za gozdarstvo, lovstvo in ribištvo, Sektor za gozdarstvo

Ljubljana, 4. avgust 2017

1 Uvod

Trajnostno gospodarjenje z gozdovi v Sloveniji temelji mnogo namenskem trajnostnem upravljanju z enovitim gozdnim sistemom po principih nege, ki ga povzema Nacionalni gozdni program (v nadaljnjem besedilu: NGP) ter številnih operativnih dokumentih in programih, ki obravnavajo gozd in gozdarstvo. Operativni program za izvajanje NGP za obdobje 2017–2021 (v nadaljnjem besedilu: OP NGP) predstavlja vez med temeljnim strateškim dokumentom in dokumenti, ki na nižjih ravneh tvorijo temelje za načrtovanje, izvajanje in spremljanje ukrepov gozdne politike. OP NGP ob upoštevanju ciljev in usmeritev NGP na krovni operativni ravni skozi shemo prioritet, ukrepov in nalog pregledno povezuje vsebine veljavnih operativnih dokumentov in programov in jih glede na potrebe nadgrajuje skozi shemo prioritet, ukrepov in nalog. Pristop skupaj z vsebino omogoča nosilcem gozdne politike usmerjanje trajnostnega gospodarjenja z gozdovi skladno s potrebami gozda, lastnika in družbe kot celote, pri čemer se lahko zagotavlja racionalno in učinkovito izkoriščanje razpoložljivih organizacijskih, kadrovskih in finančnih možnosti.

Resolucija o Nacionalnem gozdnem programu (Uradni list RS, št. 111/07; v nadaljnjem besedilu: ReNGP) je ključen strateški dokument slovenske gozdne politike. Zakon o gozdovih (Uradni list RS, št. 30/93, 56/99 – ZON, 67/02, 110/02 – ZGO-1, 115/06 – ORZG40, 110/07, 106/10, 63/13, 101/13 – ZDavNepr, 17/14, 24/15, 9/16 – ZGGL Republike Slovenije in 77/16; v nadaljnjem besedilu: ZG) določa, da ministrstvo, pristojno za gozdarstvo (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo), za izvedbo ReNGP pripravi petletne operativne programe, ki jih sprejme Vlada RS. Ministrstvo od sprejetja ReNGP leta 2007 dalje zagotavlja, da se cilji in usmeritve ReNGP znotraj Nacionalnega gozdnega programa kot procesa (v nadaljnjem besedilu: NGP), ki zajema različna področja, povezana z gozdom in gozdarstvom, vključujejo v vse operativne programe in dokumente. Cilji ReNGP se dosegajo z vključevanjem v:

1. Sistem načrtov za gospodarjenje z gozdovi:
 - a. Vlada Republike Slovenije je z Odlokom o gozdnogospodarskih in lovsko upravljavskih načrtih območij (2011-2020) (Uradni list RS, št. 87/12) sprejela 14 gozdnogospodarskih načrtov območij za obdobje 2011–2020 (v nadaljnjem besedilu: GGNO), ki določajo strateške pogoje za usklajeno rabo gozdov in poseganje v gozdove ter gozdni prostor, potreben obseg gojenja in varstva gozdov, najvišjo možno stopnjo njihovega izkoriščanja in pogoje za gospodarjenje z živalskim svetom. GGNO temeljijo na ciljih ReNGP;
 - b. podrobnejša načrtovalska raven zajema še 233 gozdnogospodarskih načrtov gozdnogospodarskih enot (v nadaljnjem besedilu: GGN GGE). Načrti so desetletni, vsako leto se jih posodobi 10 %, v obliki pravilnika jih sprejme minister, pristojen za gozdarstvo;
 - c. podrobni gozdnogojitveni načrti so izvedbeni načrti in podlaga za izdajo odločb v upravnem postopku, ki jih lastnikom gozda izdaja Zavod za gozdove Slovenije (v nadaljnjem besedilu: ZGS), s katerimi se določijo:
 - i. potrebna gojitvena dela za obnovo gozdov in nego mladja do vključno nege letvenjaka,
 - ii. potrebna varstvena dela,
 - iii. usmeritve ter roki za izvedbo in ponovitev posameznih gojitvenih in varstvenih del,
 - iv. količina in struktura dreves za največji možni posek,
 - v. usmeritve in pogoji za sečnjo in spravilo lesa.

2. Določitev nabora ukrepov v Programu razvoja podeželja (v nadaljnjem besedilu: PRP) 2007–2013 in PRP 2014–2020. Izbrani ukrepi v obeh programih v celoti sledijo ciljem in usmeritvam, določenim v ReNGP. Ker področje gozdarstva na ravni Evropske unije ni vključeno v t. i. skupno politiko, so prav sredstva PRP edini možni vir sredstev iz skladov Evropske unije za gozdarstvo. Potrjeni cilji in usmeritve ReNGP so bili ključni, da je Evropska komisija potrdila izbrane ukrepe.
3. Akcijski načrt za povečanje konkurenčnosti gozdno-lesne verige v Sloveniji do leta 2020 »Les je lep« (v nadaljnjem besedilu: AN), ki ga je Vlada Republike Slovenije sprejela (Sklep Vlade Republike Slovenije št. 34000-1/2012/6 z dne 27. 6. 2012) na predlog ministra, pristojnega za gozdarstvo, in ministra, pristojnega za gospodarstvo. AN zajema ukrepe za celotno gozdno-lesno verigo in gozdarstvo ter v celoti sledi ciljem in usmeritvam ReNGP, ob tem zajema celotno področje t. i. gospodarskega vidika gozdov.
4. Okvirni program za prehod v zeleno gospodarstvo z Akcijskim načrtom za leti 2015–2016 je Vlada Republike Slovenije 29. oktobra 2015 sprejela z namenom, da se čim hitreje aktivno podpre proces prehoda v zeleno gospodarstvo ter povežejo ukrepi in dejavnosti sektorskih politik. Trenutno Ministrstvo za okolje in prostor v sodelovanju z drugimi resorji pripravlja okvirni program za novo dvoletno obdobje 2017–2018. Na področju gozdarskega sektorja/gozdno-lesne verige je ministrstvo za kmetijstvo nosilec dveh področij, in sicer:
 - trajnostno upravljanje gozda,
 - les kot vir za trajnostni razvoj gospodarstva, ki si ga smiselno deli z ministrstvom za gospodarski razvoj in tehnologijo.
5. Načrtovanje potrebnih sredstev proračuna Republike Slovenije za področje gozdarstva. Cilji in usmeritve ReNGP so neposredna podlaga pri določitvi namena, ciljev in kazalnikov pri načrtovanju sredstev, namenjenih vlaganju v gozdove, financiranju nalog javne gozdarske službe in vzdrževanju gozdnih prometnic. Vlaganja v gozdove se izvedejo skladno z vsakoletnim programom vlaganj v gozdove, ki ga pripravi ZGS.
6. Strategijo prilagajanja slovenskega kmetijstva in gozdarstva podnebnim spremembam (Sklep Vlade Republike Slovenije št. 33000-5/2008/8 z dne 18. 6. 2008) in akcijski načrt za izvajanje strategije za leti 2010 in 2011 (Sklep Vlade Republike Slovenije št. 33000-5/2009/9 z dne 21. 10. 2010, spremenjen s sklepom št. 33000-5/2009/14 z dne 24. 3. 2011).
7. Določitev raziskovalnih tem s področja gozda in gozdarstva v okviru Ciljnega raziskovalnega programa »Zagotovimo si hrano za jutri«.

Uspešnost dosedanjega doseganja ciljev in izvajanja usmeritev ReNGP se kaže tudi v ugotovitvah Poročila o izvajanju Nacionalnega gozdnega programa do 2014 (v nadaljnjem besedilu: PNGP), ki ga je Vlada Republike Slovenije sprejela s sklepom št. 34000-2/2016/3 z dne 14. 4. 2016.

Ministrstvo je po sprejetju PNGP pregledno, vsebinsko in konceptualno združilo vse programe in dokumente na področju gozdov in gozdarstva v enem operativnem dokumentu in na podlagi četrtega odstavka 7. člena ZG pripravilo petletni OP NGP za obdobje 2017–2021. Podlaga za izdelavo programa so cilji in usmeritve ReNGP oziroma ugotovitve PNGP. Slednji dokument je celovit pregled in ocena izvajanja Nacionalnega gozdnega programa, s čimer predstavlja aktualno stanje na področju trajnostnega gospodarjenja z gozdovi v Sloveniji. OP NGP povzema tudi že našteje veljavne in izvajane operativne dokumente s področja gozdov in gozdarstva oziroma gozdno-lesne verige.

ReNGP vsebuje tudi Program upravljanja z divjadjo, ki ga v svojem 12. členu določa Zakon o divjadi in lovstvu ((Uradni list RS, št. 16/04, 120/06-Odl.US, 17/08 in 46/14-ZON-C, v nadaljnjem besedilu: ZDLov). Program vsebuje temeljna izhodišča za upravljanje z divjadjo, določa življenjska območja za posamezne vrste divjadi in usmeritve ter pogoje za ohranitev in varstvo divjadi ter njenega življenjskega okolja. Določila Programa upravljanja z divjadjo se izvajajo preko načrtov upravljanja z divjadjo v katerih so določeni ukrepi za ohranitev populacij vseh vrst divjadi in ukrepi v življenjskem

okolju divjadi. Izvajalce ukrepov in financiranje določa IV. del ZDLov. Iz PNGP je razvidno, da je načrtovani odvzem divjadi sledil populacijskim dinamikom in s tem sledil določilom ReNGP. Upravljanje z divjadjo je bilo smotrno in učinkovito in je upoštevalo tako odnose v obravnavani populaciji kot tudi odnose med populacijami ter njihovo medsebojno soodvisnost in povezanost z okoljem. Upravljanje z divjadjo bo v obdobju 2017-2021 potekalo na podlagi operativnih dokumentov na izvedbeni ravni kot so Letni lovsko upravljavski načrti lovsko upravljavskih območij, ki jih pripravlja ZGS, sprejme pa ministrstvo pristojno za lovstvo.

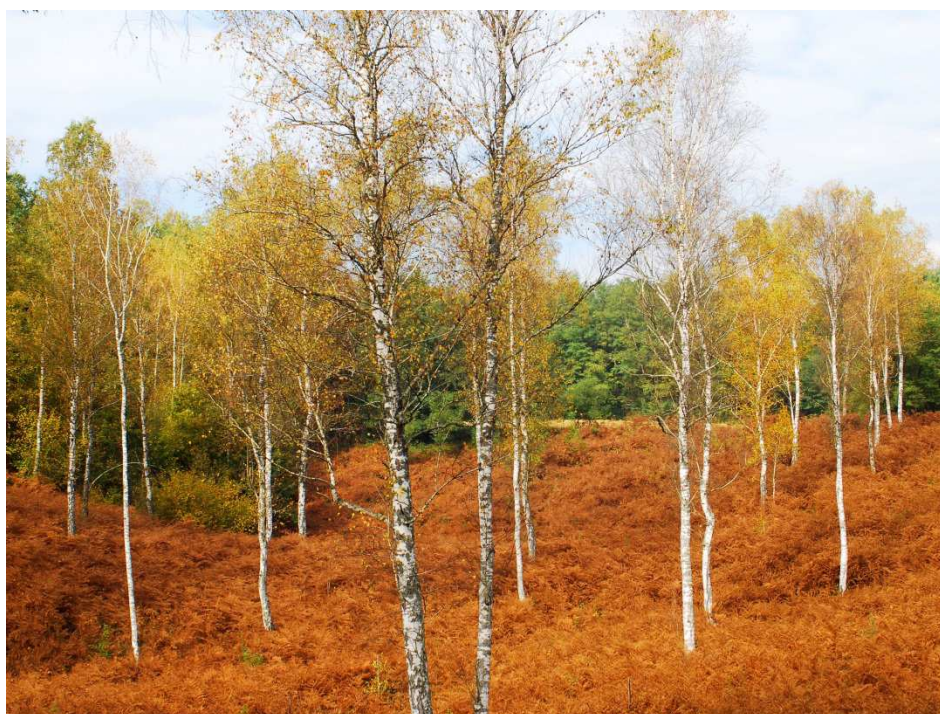
Oblikovanje prioritete OP NGP 2017-2021

OP NGP za obdobje 2017–2021 opredeljuje aktualne prioritete na področju gozdov in gozdarstva, iz katerih izhajajo ustrezni cilji ter ukrepi in naloge. OP NGP in omenjeni že sprejeti in izvajani dokumenti so povezani prek skupnih imenovalcev, tako da se ukrepi ne podvajajo. Spremljavo izvajanja ukrepov je, če to le mogoče, vezana na evropsko primerljive kriterije ter kvantitativne in kvalitativne indikatorje trajnostnega gospodarjenja z gozdovi. Kjer to ni mogoče, so uporabljeni dodatni nacionalni indikatorji iz NGP. Glede na operativen značaj OP NGP smo za spremljanje uspešnosti njegovega izvajanja indikatorjem določili tudi ciljne vrednosti.

Štiri prioritete OP NGP so:

- a) Ohranjanje biotske raznovrstnosti gozdov na krajinski, ekosistemski, vrstni in genski ravni ter spremljanje njihovega zdravja in vitalnosti.
- b) Zagotavljanje trajnosti donosov gozdov in vseh njihovih funkcij.
- c) Optimizacija trajnostnega gospodarjenja z gozdovi z organizacijskega in finančnega vidika.
- d) Spodbujanje koordinacije in komunikacije med deležniki, povezanimi z gozdovi in gozdarstvom, pri projektih doma in na tujem.

OP NGP shematično po prioritetah in desetih ukrepih podrobno opredeljuje izvedbene naloge, nosilce, roke, potrebna sredstva ter indikatorje in ciljne vrednosti. V posebnem poglavju je podan zbir vseh proračunskih in evropskih sredstev, ki do leta 2021 omogočajo izvedbo vseh načrtovanih nalog in doseganje zastavljenih ciljev.

2 Obstoječi operativni dokumenti s področja gozdov in gozdarstva

Operativni dokumenti, ki se že uresničujejo v pretežni meri že določajo cilje, usmeritve in ukrepe gozdne politike do leta 2021, pri čemer se dopolnjujejo, na nekaterih mestih pa tudi podvajajo. OP NGP tako ob upoštevanju ugotovitev PNGP, predstavlja osrednji dokument, ki povezuje vse operativne dokumente s področja gozdov in gozdarstva oziroma gozdno-lesne verige. Njegovi cilji, prioritete, ukrepi, naloge in njihovi nosilci ter indikatorji ciljne vrednosti, roki in potrebna sredstva tako celovito in natančno opredeljuje gozdno politiko v Sloveniji od leta 2017 do leta 2021.

2.1 Gozdnogospodarski načrti območij za obdobje 2011–2020

V GGNO za obdobje 2011–2020 so v celoti upoštevane usmeritve NGP. V povzetku na ravni Republike Slovenije so predstavljene osnovne strateške usmeritve in prednostne naloge pri gospodarjenju z gozdovi, ki se nanašajo na:

- zagotavljanje trajnosti donosov gozdov in vseh njihovih funkcij,
- ohranjanje biotske raznovrstnosti gozdov na krajinski, ekosistemski, vrstni in genski ravni,
- ohranjanje zdravja in vitalnost gozdov,
- povečevanje izkoriščenosti proizvodnega potenciala gozdnih rastišč,
- povečevanje odprtosti gozdov z gozdnimi prometnicami in uvajanje sodobnih tehnologij.

Pri tem izpostavlja naslednje ciljne vrednosti za obdobje 2011–2020:

- Načrtovani možni posek je določen na podlagi stanja sestojev, razmerja razvojnih faz, ciljev in gojitvenih razmer v posameznih rastiščno gojitvenih razredih in na ravni države znaša za prihodnje desetletje 65.488.284 m³.
- Priprava sestojev za naravno obnovo in sadnjo je načrtovana v obsegu 36.993 ha.
- Obnova s sadnjo se bo prednostno izvajala zlasti v primeru sanacij zapleveljenih ali erodiranih ogolelih površin, nastalih zaradi abiotskih in biotskih vplivov.
- Nega je načrtovana na 144.594 ha.
- Za zagotavljanje varstva gozdov je predvideno 157.893 dni, za nego habitatov 44.178 dni in za ostala dela 6.022 dni.
Skupna dolžina za izgradnjo potrebnih gozdnih cest znaša 2.753 km, od tega je dolžina za izgradnjo prioritetenih gozdnih cest 758 km.

Usmeritvam GGNO sledijo tudi vsi gozdnogospodarski načrti gozdnogospodarskih enot ter gozdnogojitveni načrti, ki so neposredna strokovna podlaga pri določitvi potrebnih ukrepov na posesti posameznega lastnika gozda.

2.2 Akcijski načrt za povečanje konkurenčnosti gozdno-lesne verige v Sloveniji do leta 2020 »Les je lep«

AN (sprejet leta 2012), je operativni dokument Vlade Republike Slovenije za povečevanje konkurenčnosti celotne gozdno-lesne verige, ki upošteva tudi cilje in usmeritve NGP. Dokument opredeljuje les kot strateško surovino Slovenije. Letno je skladno z načeli trajnostnega, večnamenskega in sonaravnega gospodarjenja z gozdovi v Sloveniji mogoče posekati 6,5 milijona m³ lesa bruto. Lesnopredelovalno industrijo umešča med perspektivne panoge, z veliko količino domače surovine. Določa ukrepe za intenziviranje gospodarjenja z gozdovi in ukrepe za oživitve in razvoj predelave lesa in njegovih ostankov. Predviden rezultat izvajanja AN bo odpiranje novih in drugačnih delovnih mest ter doseganje visoke dodane vrednosti v lesnopredelovalni panogi Slovenije.

Gospodarjenje z gozdovi je v AN vključeno s posebnim poglavjem, ki skladno s strukturo dokumenta določa cilj, ukrepe, aktivnosti, kazalnike, rok, sredstva ter nosilce in izvajalce na začetku gozdno-lesne verige. Tako AN kot operativni dokument obravnavata gospodarjenje z gozdovi predvsem z gospodarskega in deloma tudi socialnega vidika. Gospodarjenje z gozdovi je vključeno tudi v splošne ukrepe, in sicer z ukrepom »Vzpostavitev modela upravljanja z državnimi gozdovi«, ki bo zagotavljal čim več predelave lesa v Sloveniji. Zakon o gospodarjenju z gozdovi v lasti Republike Slovenije je bil sprejet januarja 2016, državno gozdarsko podjetje je ustanovljeno in deluje v skladu s svojimi nalogami.

Pri financiranju izvajanja v AN začrtanih ukrepov ima najpomembnejšo vlogo PRP. Ta se je za učinkovitega dokazal z rezultati v programskem obdobju 2007–2014, kjer je na področju gospodarjenja z gozdovi bistveno prispeval k odpiranju gozdov in posodabljanju gozdne proizvodnje.

Uveljavljeni ukrepi, ki so dopolnjeni s spodbudami za poslovno povezovanje lastnikov gozdov in sredstvi za sanacijo posledic žledoloma 2014, se tako nadaljujejo tudi v PRP 2014–2020 in predstavljajo ustrezno finančno podlago za uresničevanje AN.

Cilji, ukrepi in aktivnosti na področju gozdarstva, določeni v AN

Na področju gospodarjenja z gozdovi AN za osnovni cilj postavlja »Povečanje poseka in izvedbe negovalnih del v slovenskih gozdovih«, ki je povezan z ukrepoma »Spodbujanje večjega poseka, predvsem v zasebnih gozdovih, z namenom boljšega trženja gozdnih lesnih sortimentov in uvedba organizacij proizvajalcev za izvajanje del v gozdovih ter »Povečati odprtost gozdov (gradnja / rekonstrukcija gozdnih cest / vlak) in izboljšanje opremljenosti lastnikov gozdov za delo v gozdu«. Namen prvega ukrepa je povečati delež realiziranega možnega poseka in izvedbo negovalnih del predvsem v zasebnih gozdov v skladu z veljavnimi načrti za gospodarjenje z gozdovi, namen drugega ukrepa pa povečevanje gozdne infrastrukture za dvig konkurenčnosti pri gospodarjenju z gozdom in zboljšanja požarnega varstva gozdov ter prilagajanje gozdne infrastrukture socialnim funkcijam. Temu primerno so določene tudi aktivnosti, kazalniki, roki, sredstva ter nosilci in izvajalci.

Ukrepi in pripadajoče aktivnost AN na področju gozdarstva:

- Spodbujanje večjega poseka, predvsem v zasebnih gozdovih, z namenom boljšega trženja gozdnih lesnih sortimentov in uvedba organizacij proizvajalcev za izvajanje del v gozdovih
 - Spodbujanje vzpostavitve organizacij proizvajalcev, ki delujejo na pridobivanju gozdnih lesnih sortimentov z dejavnostmi organiziranja gozdne proizvodnje, odkupa in prodaje gozdnih lesnih sortimentov iz zasebnih gozdov ter povezovanje v proizvodne verige s primarno predelavo.
 - Postavitev spletne strani in foruma za učinkovitejše povezovanje lastnikov gozdov, izvajalcev del v gozdovih, odkupovalcev in predelovalcev gozdnih lesnih proizvodov ter borze lesa in gozdarskih storitev.
 - Namen aktivnosti je povečevanje varnosti pri delu v gozdu. Lastnikom, ki izvajajo dela v gozdu nuditi dodatna izobraževanja in možnost nabave ustrezne in preizkušene varovalne in tehnične opreme; lastniki gozdov, ki niso večji varnega dela v gozdu, prepustijo sečnjo in spravilo lesa strokovno usposobljenim izvajalcem del, ki so primerno opremljeni in izobraženi za varno in učinkovito delo v gozdu.
 - Spodbujanje lastnikov gozdov k večji sečnji v skladu z veljavnimi načrti za gospodarjenje z gozdovi.
- Povečati odprtost gozdov (gradnja / rekonstrukcija gozdnih cest / vlak) in izboljšanje opremljenosti lastnikov gozdov za delo v gozdu
 - Spodbujanje investicij v nakup nove mehanizacije za izvajanja sečnje in spravila lesa v gozdovih ter v izboljšanje odprtosti gozdov z gozdno infrastrukturo.
 - Prilagajanje gozdne infrastrukture socialnim funkcijam.

2.3 Program razvoja podeželja 2014–2020

PRP, ki med drugim temelji tudi na ciljnih in usmeritvah NGP, je sestavni del gozdne politike. S svojimi ukrepi je v programskem obdobju 2017–2013 pomembno povečal gospodarsko vlogo gozdnov (odprtost z gozdnimi prometnicami) in spodbudil razvoj podjetništva, povezanega z gozdom in lesom ter ne lesnimi gozdnimi proizvodi (uvajanje sodobnih tehnologij) in turizmom. PRP ima na področju gozdno-lesne verige pomembno vlogo pri uresničevanju AN, saj je z ukrepi podprl tudi prvo predelavo lesa. Tako na podlagi možnosti, ki jih ponuja gozd na podeželju, nastajajo številna nova, t. i. zelena delovna mesta.

Ministrstvo z ukrepi PRP 2014–2020 še naprej podpira povečevanje učinkovitosti in konkurenčnosti slovenske gozdno-lesne verige. Pri uresničevanju zavez iz AN ministrstvo pokriva predvsem izvajanje gozdne politike. V novem programskem obdobju 2014–2020 Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano z ukrepi PRP poleg investicij v gozdarsko opremo, mehanizacijo in gozdne prometnice, spodbud za ustanovitev skupin proizvajalcev v gozdarstvu, še naprej podpira tudi investicije na področju t. i. predindustrijske predelave lesa. Prek PRP se sofinancira tudi celovita sanacija posledic žledoloma v letu 2014. Upravičenci do sredstev PRP 2014–2020 so na področju gozdno-lesne verige lastniki gozdov, kmetje, podjetniki in še nekateri drugi kot npr. organizacije in skupine proizvajalcev na področju gozdarstva. Slednje naj bi bistveno prispevalo k reševanju problema poslovno nepovezanih lastnikov gozdov pri izvajanju gozdnih del in skupnega nastopanja na trgu lesa.

2.4 Okvirni program za prehod v zeleno gospodarstvo z Akcijskim načrtom za leti 2015–2016

Vladni Okvirni program za prehod v zeleno gospodarstvo z Akcijskim načrtom za leti 2015–2016 (2015) je bil namenjen čim hitrejši aktivni podpori procesu prehoda v zeleno gospodarstvo ter povezovanju ukrepov in dejavnosti sektorskih politik. Okvirni program obravnava gozd kot obnovljivo naravno dobrino z večnamensko vlogo, s katero je potrebno trajnostno upravljati. Na področju gozdarskega sektorja/gozdno-lesne verige je ministrstvo nosilec dveh področij, ki sta:

- trajnostno upravljanje gozda,
- les kot vir za trajnostni razvoj gospodarstva, ki si ga smiselno deli z ministrstvom za gospodarski razvoj in tehnologijo.

Pri tem ministrstvo na podlagi operativnih programov in drugih dokumentov vodi gozdno politiko v smeri uresničevanja ciljev in usmeritev ReNGP, ki zajemajo različna področja, vezana na gozd in gozdarstvo oziroma gozdno-lesno verigo. Trajnostno gospodarjenje z gozdovi v Sloveniji je že zaradi svoje tradicije sestavni del sodobnega pojma trajnostnega upravljanja z naravnim kapitalom in viri, in je ob 60 odstotni gozdnatosti ključnega pomena za prehod v zeleno gospodarstvo.

2.5 Ciljni raziskovalni programa »Zagotovimo si hrano za jutri« za obdobje 2011 do 2020

V letu 2011 sta ministrstvo in Agencija Republike Slovenije za raziskovalno dejavnost pripravili Ciljni raziskovalni program (v nadaljnjem besedilu: CRP) »Zagotovimo si hrano za jutri« s ciljem nuditi ustrezno raziskovalno podporo sektorju za izvajanje temeljnih razvojnih nalog, ki je nujna za izboljšanje konkurenčnosti in trajnostnega razvoja slovenskega kmetijstva, gozdarstva, ribištva, prehrane in podeželja ter za doseganje ciljev iz Strategije razvoja Slovenije. Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo, prehrana in podeželje so področja posebnega družbenega pomena, ki prispevajo k kvaliteti življenja in ekonomski učinkovitosti, okoljskemu ter socialnemu ravnovesju. Ta družbeni interes se uveljavlja z oblikovanjem in razvojem znanj.

CRP «Zagotovimo si hrano za jutri» predstavlja pomemben instrument povezovanja potreb države in raziskovalne sfere na posebej določenih prednostnih temah, ki so pomembne za odločanje v zvezi z razvojnimi usmeritvami kmetijske politike na posameznem področju javnega interesa ter v zvezi s spremljanjem in nadziranjem njihovega izvajanja.

Okvir za oblikovanje prednostnih tem za obdobje 2011 do 2020 predstavljajo težišča:

- I. Prehranska varnost Slovenije
Cilj: Zagotavljanje prehranske varnosti s stabilno pridelavo varne, kakovostne in potrošniku dostopne hrane;
- II. Konkurenčnost proizvodnje hrane in obnovljivih naravnih virov
Cilj: Povečevanje konkurenčne sposobnosti kmetijstva, gozdarstva, ribištva in živilstva;
- III. Trajnostno gospodarjenje z naravnimi viri
Cilj: Trajnostna raba proizvodnih potencialov in zagotavljanje s kmetijstvom gozdarstvom in ribištvom povezanih javnih dobrin;
- IV. Razvoj podeželja
Cilj: Zagotavljanje skladnega in socialno vzdržnega razvoja podeželja.

Težišča temeljijo na strateških ciljih razvoja kmetijstva, gozdarstva, ribištva, prehrane in podeželja. Vključevanje gozdarskih tem temelji na ciljih in usmeritvah ReNGP.

2.6 Strategija prilagajanja slovenskega kmetijstva in gozdarstva podnebnim spremembam

Ministrstvo je v letu 2010 pripravilo Akcijski načrt, kot izvedbeni del te Strategije prilagajanja slovenskega kmetijstva in gozdarstva podnebnim spremembam. Akcijski načrt je sestavljen iz dveh delov. Prvi del obravnava ukrepe, ki se že izvajajo za prilagajanje slovenskega kmetijstva in gozdarstva podnebnim spremembam. Predstavljeni so opisno, saj so finančne vrednosti in kazalniki opredeljeni v posameznih že izvajajočih se programih, operativnih načrtih in delovnih programih javnih služb. V drugem delu so navedeni finančno ovrednoteni ukrepi, ki se doslej še niso izvajali ter dopolnjujejo že izvajane naloge in ukrepe. Oba dela sledita strukturi strategije, zato sta razdeljena na pet stebrov:

- I. Krepitev zmogljivosti za obvladovanje prilagajanja kmetijstva in gozdarstva.
- II. Izobraževanje, ozaveščanje in svetovanje.
- III. Vzdrževanje in pridobivanje novega znanja glede podnebnih sprememb in prilagajanja nanje.
- IV. Ukrepi kmetijske in gozdarske politike ter spremembe obstoječih predpisov.
- IV. Krepitev mednarodnega sodelovanja in partnerstva pri prilagajanju kmetijstva in gozdarstva podnebnim spremembam, zlasti v okviru EU.

S področja gozdarstva sta bila izvedena dva širša ukrepa, dopolnitev in vsebinska razširitev obstoječega sistema v javni gozdarski službi ter Izpopolnitev sistema prognostično diagnostične službe za gozdove z naslednjimi cilji:

- Krepitev poročevalske, prognostično diagnostične službe za gozdove.
- Opravljanje strokovnih nalog iz zdravstvenega varstva rastlin.
- Vzpostavitev dopoljenega informacijskega sistema za varstvo gozdov.
- Vzpostavitev celovitega beleženja vseh vrst škodljivih organizmov in bolezni (e-varstvo gozdov).
- Vzpostavitev novih podatkovnih zbirk in modeliranja zdravja gozdov.
- Krepitev spremljanja pojava škodljivih organizmov na terenu.
- Prepoznavnost informacijskega sistema v javnosti.

2.7 Poročila Zavoda za gozdove Slovenije o gozdovih

Večino podatkov o stanju gozda zbira in obdeluje ZGS v okviru priprave desetletnih gozdnogospodarskih načrtov za gozdnogospodarske enote ali za gozdnogospodarska območja. Podatki se zbirajo v skladu s Pravilnikom o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanju z divjadjo. Ob sami izdelavi načrtov se zbirajo podatki o stanju gozda, ki se dopolnjujejo s podatki o spremljavi izvajanja načrtovanih del. Vir pomembnih podatkov so tudi izdana strokovna mnenja, projektni pogoji in soglasja k posegom v gozd in gozdni prostor, načrtovanje in vzdrževanje gozdnih prometnic ter ukrepi povezani z vzdrževanjem primernih habitatov prostoživečih živali. Osnovni podatki o gozdovih so vsako leto predstavljeni v Poročilu ZGS o gozdovih.

2.8 Letna poročila o stanju gozdov

V okviru nalog javne gozdarske službe (v nadaljnjem besedilu: JGS) Gozdarski inštitut Slovenije spremlja razvrednotenost in poškodovanost gozdov ter vplive gozdov na blaženje podnebnih sprememb (v nadaljnjem besedilu: spremljanje stanja gozdov) za potrebe seznanjanja javnosti, oblikovanja nacionalne gozdne politike in poročanja v okviru mednarodnih zavez, zlasti Konvencije o onesnaževanju zraka na velike razdalje prek meja in Okvirne konvencije Združenih narodov o spremembi podnebja, procesa Forest Europe ter poročil Organizacije Združenih narodov za prehrano in kmetijstvo (FAO) o gozdovih.

S spremljanjem stanja gozdov se ugotavljajo zlasti:

- vplivi atmosferskega onesnaževanja na gozdne ekosisteme;
- vplivi podnebnih sprememb na gozdne ekosisteme;
- dinamika količine ogljika v gozdnih ekosistemih.

Podatki se spremljajo skladno z metodologijami, ki so določene v predpisih in dokumentih. Zaradi pomena poglobljenih študij antropogenih vplivov na gozdne ekosisteme na nacionalni ravni, kakor tudi za vključevanje Slovenije na Evropski ravni je potrebno omogočiti spremljanje stanja gozdov tudi v prihodnje.

3 Ključne ugotovitve Poročila o izvajanju Nacionalnega gozdnega programa do 2014

Ključne ugotovitve Poročila o izvajanju NGP do 2014 izhajajo iz celovite preverbe doseganja ciljev, upoštevanja usmeritev in uresničevanja razvojnih možnosti trajnostnega gospodarjenja z gozdovi, začrtanih leta 2007 v NGP. Pri tem so zajeti okoljski, gospodarski in družbeni vidiki gospodarjenja z gozdovi. V nadaljevanju so zbrane ugotovitve, za katere se ocenjuje, da predstavljajo ustrezno izhodišče za oblikovanje prioritet in ukrepov, ki predstavljajo ogrodje OP NGP.

Okoljski vidik gozdov

Lesna zaloga in prirastek se povečujeta

Več kot 130-letni trend povečevanja površine gozdov zaradi zaraščanja opuščanih kmetijskih zemljišč se je ob 58,3-odstotni gozdnatosti ustavil, tako da gozdovi sedaj pokrivajo 1,181 milijona ha površine države. Še vedno se povečujeta lesna zaloga in prirastek, ki sta leta 2014 po podatkih ZGS dosegala v povprečju 293 m³/ha oz. 7,27 m³/ha, kar je skladno s ciljem povečevanja izkoriščenosti potenciala gozdnih rastišč.

Neugodna starostna struktura gozdov

Starostna struktura oziroma struktura po razvojnih fazah kaže na izrazit prevladujoči delež starejših gozdov in manko mladih. V obravnavanem obdobju nam ni uspelo bistveno spremeniti strukture gozdov. Zagotovo je to obdobje prekratko za večje spremembe obravnavanega parametra, trend pa jasno nakazuje, da nam še vedno ne uspe uresničiti načrtovanega obsega obnove gozdov.

Gozd (še) kljubuje posledicam podnebnih sprememb

Gozdovi imajo predvsem z vezavo CO₂ pomembno vlogo pri blaženju posledic podnebnih sprememb. Ekstremni vremenski dogodki (suša, neurja, žled) skupaj z biotskimi dejavniki (insekti, glive in ostale bolezni gozdnega drevja) negativno vplivajo na gozd. Njihova vloga se bo v prihodnosti še povečevala, kar se mora odražati pri načrtovanju gospodarjenja v prihodnje. Kljub vse bolj obremenjenemu okolju in ekstremnim vremenskim dogodkom, ki so posledica podnebnih sprememb, gozd večinoma izpolnjuje svojo izjemno pomembno vlogo pri ohranjanju biotske raznovrstnosti, genetske pestrosti in ekološkega ravnotežja v naravi. Varovalni gozdovi večinoma uspešno varujejo tla na strmih legah ter ščitijo nižje ležeča zemljišča in objekte. Nadaljuje se skrb za gozdne rezervate, ki so pomembna sestavina ekološkega ravnotežja v naravi. Z raziskavami v gozdnih rezervatih se uspešno spremlja naravni razvoj gozda.

Osutost krošenj se zmanjšuje

V zadnjih letih je mogoče opaziti, da se povprečna osutost listavcev zmanjšuje, medtem ko ostaja povprečna osutost iglavcev nespremenjena oz. se rahlo slabša. Vzrok za slabšanje stanja iglavcev bi lahko bile podnebne spremembe, saj se jim iglavci praviloma prilagajajo slabše kot listavci. Zaradi predvidenih višjih temperatur, povečane asimilacije in priraščanja rastlin (več CO₂), naraščajočih suš poleti strokovnjaki napovedujejo, da bo v Evropi v prihodnosti nazadovala predvsem smreka, medtem ko bodo rastni pogoji za listavce lahko postali boljši. V splošnem je povprečna osutost v slovenskih gozdovih (25,5-odstotna) višja, kot je povprečje za EU, ki je v letu 2013 znašalo 20,3 odstotka. Glede na podatke s ploskev intenzivnega monitoringa je trenutno najbolj pereče onesnaženje z ozonom.

Ugodno stanje ohranjenosti habitatnih tipov gozdov

Skladno s primernimi usmeritvami v načrtih se pri gospodarjenju z gozdovi prizadeva zagotoviti ugodno stanje ohranjenosti habitatnih tipov gozdov in vrst na območjih Natura 2000. Delež odmrlega drevja se na splošno povečuje, vendar ne ciljno in žal ne na nekaterih ključnih območjih za vrste, ki so odvisne od visokega deleža odmrlega drevja. Lastnikom gozdov se financirajo in sofinancirajo ukrepi

obnove, gojenja in varstva gozdov, obnove gozdov, ki jih prizadenejo naravne ujme, in ukrepi za vzdrževanje življenjskega okolja prostoživečih živali. Financira se tudi načrtno puščanje odmrlega stoječega in ležečega dela in opuščanje poseka za namen biotske pestrosti. Nekateri od teh ukrepov se izvajajo načrtovano zaradi ohranitve vrst in habitatnih tipov Natura 2000 v ugodnem stanju. Višina sofinanciranja je odvisna od poudarjenosti ekoloških in socialnih funkcij gozdov. Obseg teh sredstev se je med gospodarsko krizo, zlasti pa po letu 2011 občutno zmanjšal. Varovalni gozdovi in gozdovi s posebnim namenom se odkupujejo skladno z razpoložljivimi sredstvi in zahtevami lastnikov gozdov zaradi omejevanja uveljavljanja in uživanja lastninske pravice. Številčnost divjadi na nekaterih območjih ni usklajena s trenutnimi prehranskimi sposobnostmi okolja. Neusklajena razmerja med gozdom in divjadjo ponekod (predvsem na Kočevskem, Notranjskem in Gorenjskem) otežujejo naravno obnovo gozda in povzročajo škodo zaradi lupljenja letvenjakov in drogovnjakov, preštevilna parkljasta divjad in divji prašič pa povzročata škodo tudi na kmetijskih površinah.

Gozdovi so krajinska matica

Ker so gozdovi krajinska matica v gozdni krajini, se sklenjenost kompleksov in predvsem številne funkcije gozda zagotavljajo z ukrepi varstva in nege gozdov. Problematična ostajata ohranjanje in pogosto tudi varovanje gozda kot krajinskega elementa na območjih z manj gozda. Gozdarstvo tvorno sodeluje pri prostorskem načrtovanju, s katerim se določa raba prostora.

Naraščajoči pomen hidrološke in zaščitne funkcije gozdov

Kljub sorazmerno ugodnemu stanju je treba še večjo pozornost nameniti opredeljevanju hidrološke in zaščitne funkciji gozdov. Stanje gozda bo v prihodnje izrednega pomena za ohranjanje virov čiste pitne vode in oblikovanje vodnih režimov v povirjih. Vloge gozdov z okoljskega vidika so torej v Sloveniji dovolj podrobno opredeljene, smiselno pa bi bil prehod na mednarodno uveljavljen sistem ekosistemskih dobrin in storitev. V prihodnje bo treba opredelitev gozdov glede poudarjenosti funkcij še izpopolnjevati. Pri opredelitvi hidrološke funkcije so potrebne boljše hidrološke strokovne podlage, pri zaščitni funkciji pa je treba podrobneje proučiti same terenske razmere nad različnimi infrastrukturnimi in drugimi objekti. Samo varovalno vlogo gozdov je treba krepiti s prilagojenim gospodarjenjem na ogroženih in varovanih območjih, vendar pa bo na teh območjih lastnikom gozdov treba zagotoviti ustrezna nadomestila zaradi omejevanja lastninske pravice.

Gospodarski vidik gozdov

Posek se povečuje

Posek lesa se je od leta 2007, ko je znašal 3,24 milijona m³, do leta 2013 povečal na 3,92 milijona m³. Rekordno vrednost je zaradi odpravljanja posledic žledoloma s 6,35 milijonov m³ dosegel leta 2014 in prvič presegel možni posek (posledica žledoloma). Sicer je realiziran posek vsa leta zaostajal za možnim in je v povprečju dosegal le 65 odstotkov možne vrednosti, določene v gozdnogospodarskih načrtih gozdnogospodarskih enot. Možni posek je v letu 2014 znašal 87,3 odstotka letne vrednosti prirastka na ravni Slovenije.

Pomen državnih gozdov za gozdno-lesno verigo

Zaradi obsega, predvsem pa zaradi zanesljivosti oskrbe slovenskega trga z gozdnimi lesnimi sortimenti ima gospodarjenje v gozdovih v lasti Republike Slovenije pomemben vpliv na vzpostavitev in razvoj gozdno-lesne verige. Pomemben cilj preoblikovanja sistema gospodarjenja z gozdovi v lasti Republike Slovenije je prav doseganje večjega sodelovanja med deležniki vzdolž gozdno-lesne verige, posledično pa večja izraba lesa v Sloveniji. Enotna in pregledna ponudba vsega lesa, ki se poseka v gozdovih v lasti RS, ter možnost sklepanja večletnih pogodb z lesno industrijo zagotavljata oblikovanje novega poslovnega okolja, ki bo lahko bistveno pripomoglo k nadaljnjemu razvoju slovenske lesnopredelovalne industrije. Ustanovitev družbe za gospodarjenje z gozdovi v lasti Republike Slovenije v državni lasti, družbe Slovenski državni gozdovi d.o.o. (v nadaljnjem besedilu:

SiDG) v celoti podpira tudi uresničevanje ciljev in usmeritev Akcijskega načrta za povečanje konkurenčnosti gozdno-lesne verige do leta 2020 v Sloveniji »Les je lep« (2012).

Pomembna vloga gozda v Akcijskem načrtu »Les je lep«

Tako se neposredno omogoča razvoj t. i. zelenih delovnih mest v Sloveniji, ki lahko obsegajo dela od sečne drevja do zadnje stopnje predelave lesa z največjo dodano vrednostjo. Gozd je najpomembnejši obnovljivi vir surovin in pomemben vir energentov. NGP je bil upoštevan pri pripravi Akcijskega načrta »Les je lep«, ki se sorazmerno dobro uresničuje. Razvoj lesne industrije posredno dviguje gospodarsko vrednost gozdov. Akcijski načrt »Les je lep«, ustanovitev Direktorata za lesarstvo na Ministrstvu za gospodarski razvoj in tehnologijo ter namenski razpisi, namenjeni predelavi lesa, ustvarjajo boljše razmere za učinkovitejše delovanje in razvoj gozdno-lesne verige. Z usmeritvijo v izdelke z visoko dodano vrednostjo se povečuje konkurenčnost lesne in pohištvene industrije, manjši in srednji obrati pa zagotavljajo hitro prilagodljivost.

Število zaposlenih v gozdarstvu je stabilno, faktorski dohodek narašča

Število zaposlenih v gozdarstvu je zadnja leta stabilno in znaša 6.000 polnih delovnih moči (PDM). Med vsemi zaposlenimi v gozdarstvu v obdobju do 2014 predstavlja največji delež neplačana delovna sila. Ta vključuje kmete, ki imajo gozd, in samostojne podjetnike. Delež gozdarstva v bruto domačem proizvodu (BDP), ki je leta 2007 znašal 0,5 odstotka, se je do leta 2014 povečal na 0,6 odstotka in ima trend šibkega povečevanja. V obdobju do 2014 je naraščal tudi BDP na zaposlenega, ki se je z 29 tisoč EUR/PDM v letu 2007 povečal na okoli 43 tisoč EUR/ PDM v letih 2012 in 2013. Leta 2014 se je BDP/PDM zmanjšal na 39 tisoč. Faktorski dohodek v gozdarstvu ima trend naraščanja. Do leta 2014 se je močno povečal tako skupno (s 143,1 na 201,0 milijona EUR) kot tudi izraženo na zaposlenega (PDM) (s 23.704 na 33.601 EUR).

Pozitivni učinki ukrepov Programa razvoja podeželja

Program razvoja podeželja pomembno povečuje gospodarsko vlogo gozdov in razvoj podjetništva, povezanega z gozdom in lesom ter nelesnimi gozdnimi proizvodi in turizmom. Tudi s pomočjo Programa razvoja podeželja 2007–2013 so številne kmetije razvile dopolnilne dejavnosti, povezane z lesom in drugimi dobrinami iz gozda ter turizmom, kar pozitivno vpliva na nastajanje novih delovnih mest.

Izvoz lesa se povečuje

Izvoz okroglega lesa se ob povečevanju poseka in omejenih domačih zmogljivosti za predelavo lesa povečuje. Leta 2013 je bil več kot dvakrat višji glede na leto 2007. V letu 2014 je izvoz dosegel rekordne količine zaradi povečanih količin lesa na trgu, povezanih z odpravo posledic žledoloma. V izvozu se stalno povečuje delež okroglega industrijskega lesa (hlodi in les za celulozo in plošče ter drug okrogli industrijski les), ki predstavlja tri četrtine količin. Med skupinami sortimentov ima v izvozu največji delež hlodovina iglavcev, ki je v zadnjih letih dosegla okoli 40-odstotni delež.

Premajhna preglednost lesnega trga

Trg z lesom je še vedno precej nepregleden, lastniki gozdov ne nastopajo organizirano, trajne pogodbe so prej izjema kot pravilo. Preglednejši in bolj organiziran trg bi porabnikom lesa za predelavo in energetske namene omogočal lažje načrtovanje dobav in s tem prispeval k učinkovitejšemu delovanju gozdno-lesne verige.

Povečanje proizvodnje energije iz lesne biomase

Poraba energije, proizvedene iz lesa in lesnih ostankov, je v zadnjih štirih letih nihala med 21.686 in 24.423 TJ. Tako za zdaj ne sledi cilju povečanja proizvodnje primarne energije iz lesne biomase za 30% do leta 2020, zastavljenemu v Akcijskem načrtu »Les je lep«. V Sloveniji ni rednega spremljanja menjave kurišč lesa, kotlov ali kaminov. Iz podatkov Ekosklada o dodeljenih nepovratnih

sredstvih gospodinjstvom za menjavo sodobnih kotlov je mogoče sklepati, da se raba lesa v sodobnih individualnih napravah za ogrevanje povečuje, s čimer se povečuje energetska učinkovitost, hkrati pa se ponujajo poslovne možnosti za njihovo oskrbo.

Neizkoriščene možnosti na področju lesnih in nelesnih dobrin

Gozd daje številne možnosti tudi na drugih področjih, kot so lovstvo, turizem in rekreacija ter obrti na podlagi različnih dobrin iz gozda. S povečano realizacijo možnega poseka in natančnejšim vrednotenjem nelesnih storitev in dobrin gozda se lahko gospodarska vloga gozdov še bistveno poveča.

Večanje pomena gozdnih storitev

Gozdne storitve pridobivajo pomen in imajo pomembno vlogo pri oblikovanju pravilnega odnosa javnosti do gozda, gozdarstva in okolja. To področje ostaja premalo raziskano. Nimamo popisa stanja, vrednotenje se ne izvaja, ustreznih odškodnin lastnikom gozdov ni na voljo. Ob povečevanju pritiskov na gozd in gozdni prostor je tudi to eden od vzrokov za nesoglasja ob soočanju zasebnih interesov in interesov širše javnosti. Ker vrednotenja drugih nelesnih dobrin in storitev gozda praktično ni, uspešnosti trajnostnega gospodarjenja na tem področju ni mogoče oceniti

Gospodarski pomen vodnega kroga v gozdu in ponora CO₂

Gozd ima vse pomembnejšo vlogo pri zagotavljanju zdrave pitne vode, ki ni le okoljska, ampak tudi ekonomska dobrina. Tudi zagotavljanje drugih ekoloških funkcij (varovalna, klimatska) ima številne posredne in neposredne gospodarske učinke. Čeprav jih je pogosto težko ovrednotiti, so nedvomno veliki. Med njimi v zadnjem času stopa v ospredje vloga gozda kot ponora CO₂ v povezavi z obvezami držav do Kjotskega protokola in post kjotskega obdobja ter trgovanjem z emisijami toplogrednih plinov in vključevanjem sektorja v evropska in mednarodna prizadevanja za zmanjševanje emisij toplogrednih plinov (TGP).

Družbeni vidik gozdov

Ohraniti delovna mesta, povezana z gozdom in lesom

Skupno število zaposlenih v dejavnostih gozdarstvo, lesnopredelovalna in papirna industrija se je od leta 2003 do leta 2012 zmanjšalo za okrog 5.800, na 24.000 (v letu 2012). Najizraziteje se je število zaposlenih zmanjšalo v lesnopredelovalni industriji z okrog 13.000 (v letu 2003) na okrog 9.200 (v letu 2012). V strukturi zaposlenih v omenjenih dejavnostih se je v tem obdobju povečal delež zaposlenih v gozdarstvu, in to za 11 odstotkov (6.000 zaposlenih).

Podpora gozdno-lesni verigi se veča

Skladno z Akcijskim načrtom »Les je lep« ukrepi ministrstva ter Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo podpirajo vlaganja v povečevanje gospodarske vrednosti gozdov ter predindustrijsko in industrijsko predelavo lesa. Tako naj bi v slovenski gozdno-lesni verigi dosegali kar najvišjo dodano vrednost, ustvarjali nova »zelena« delovna mesta ter krepili gospodarsko in socialno moč podeželja. Zaposlitev dajejo tudi druge dejavnosti, povezane z gozdom. Ljudje iz urbanih okolij si za oddih in rekreacijo zelo radi izberejo gozdno okolje, kar omogoča razvoj turizma na podeželju. Turistična dejavnost je ena najpomembnejših dopolnilnih dejavnosti kmetij. Na tem področju so še številne neizkoriščene možnosti.

Število delovnih nesreč v gozdu narašča

Kljub vse večjemu uvajanju strojne sečnje v zadnjem obdobju ostajata sečnja in spravilo lesa med najbolj tveganimi dejavnostmi. Raven varnosti pri delu med poklicnimi delavci je tudi zaradi zahtev zakonodaje sorazmerno visoka, med nepoklicnimi delavci pa je ravno nasprotno. Zadnjih sedem let med nepoklicnimi delavci narašča število delovnih nesreč v gozdu, tudi tistih s smrtnim izidom. Med vzroki za to sta povečanje obsega sečenj in pojav gospodarske krize po letu 2008, ki je med lastniki

gozdov povzročila povečanje sečnje in spravila v lastni režiji. Svoje je prispevala tudi nevarna izvedba sanacije po žledolomu iz leta 2014. Nesreče so se v preteklosti tako dogajale pogosteje – 107.000 m³ na eno smrtno nesrečo pred letom 1996 je naraslo v povprečju na 240.000 m³ na eno smrtno žrtev v obdobju od vstopa v EU do 2014. Ker bo strojna sečnja zaradi naravnih danosti mogoča v največ 40 odstotkih gozdov, bosta izboljšanje ravni usposobljenosti in opremljenosti nepoklicnih gozdnih delavcev ter večja profesionalizacija gozdne proizvodnje še naprej izziv za vladne in nevladne organizacije.

Pomanjkljiv nadzor nad dogajanjem v gozdovih

Vse več je novodobnih oblik rekreacije, ki so v gozdnem prostoru nezaželene ali celo škodljive, kot je vožnja z motornimi kolesi za kros, štirikolesniki ipd. Težava je še množičen pojav nabiralništva, močno skoncentriran na posameznem območju in v posamezen letnem času. Na nekaterih območjih paša v gozdovih še vedno ni urejena. Naraščajoče potrebe po rekreaciji v gozdnem prostoru in tudi po drugih neproizvodnih funkcijah so ponekod v neskladju s proizvodno in drugo rabo gozdov. Nadzor nad izvajanjem del v gozdovih, spoštovanjem režimov uporabe gozdnih cest in obiskovalci v gozdu ter naravovarstveni nadzor se ob danih možnostih ZGS in gozdarske inšpekcije opravljata v zelo omejenem obsegu. Čim prej je zato treba v okviru ZGS začeti izvajati intenzivnejši naravovarstveni in gozdarski nadzor, usmerjati obiskovalce gozdnega prostora ter uveljavljati zakonodajo s področja varstva gozdov in varovanja narave. Delež sofinanciranja za izvajanje del, ki ohranjajo in razvijajo socialne in ekološke funkcije gozdov, ni primerno prilagojen potrebam. Ustrezen prispevek države lastnikom zasebnih gozdov s proračunskimi sredstvi zaradi javne rabe gozdov je pomemben za ohranjanje soglasja med lastniki gozdov in interesi drugih deležnikov, ki nastopajo v povezavi z gozdom in gozdarstvom ter ohranitvijo civilizacijske vrednote prostega dostopa v gozd za vse.

Nezanimanje lastnikov gozdov za dejavno sodelovanje pri pripravi načrtov za gospodarjenje z gozdovi in poslovno povezovanje

Lastniki gozdov se žal ne vključujejo dejavneje v načrtovanje razvoja gozdov. Obseg in vsebina strokovnega, načrtnega in dejavnejšega spodbujanja lastnikov gozdov za gospodarjenje in poslovno povezovanje ne dosegata zelenih rezultatov, saj tovrstnega sodelovanja praktično ni. Napredek bi bil lahko dosežen s pomočjo podpor organizacijam proizvajalcev na področju gozdarstva iz naslova ukrepov Programa razvoja podeželja 2014–2020.

Politike, institucije in instrumenti/ukrepi

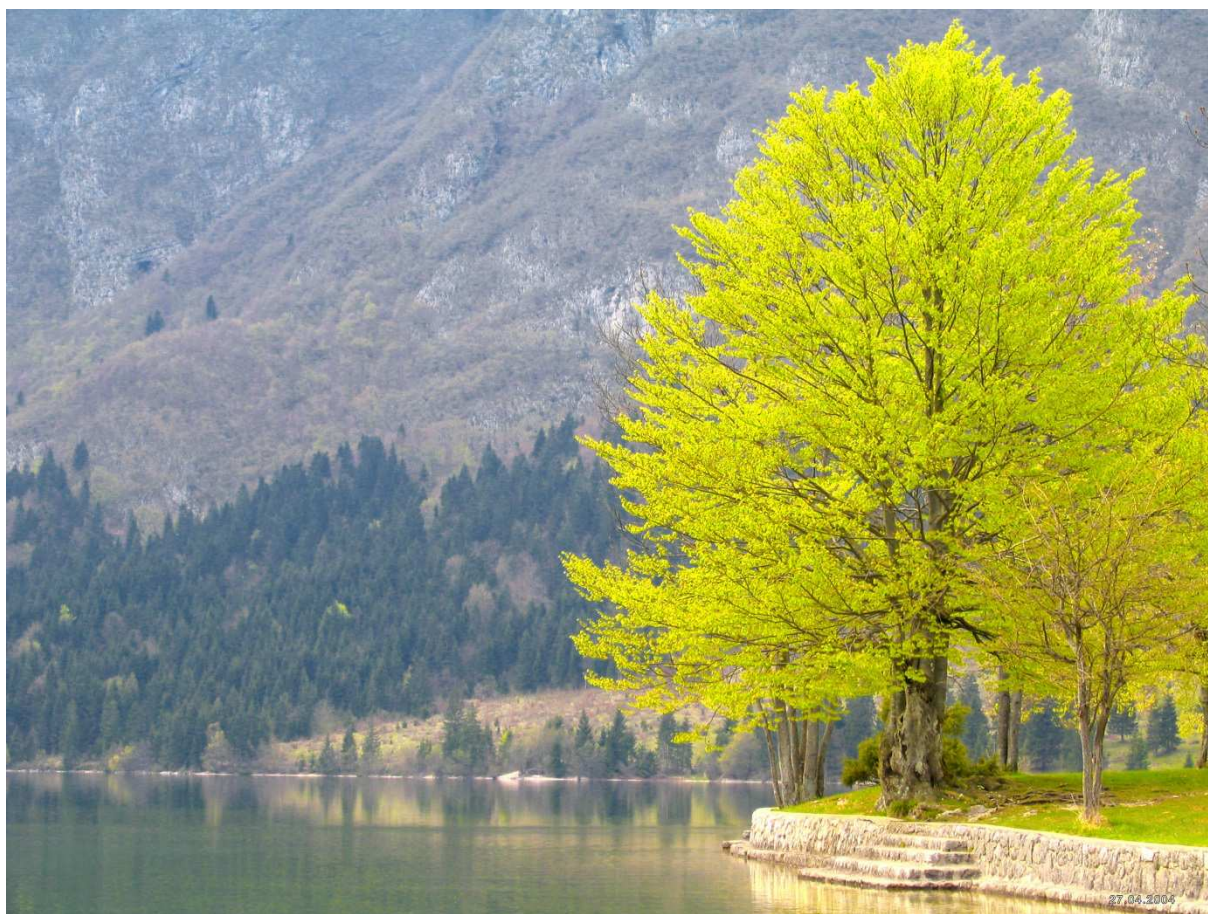
Gozdna politika na splošno sledi ciljem in usmeritvam NGP. Negativni trend se kaže pri financiranju nalog, ki izhajajo iz ZG. Tako se je obseg finančnih sredstev, letno namenjenih gozdarstvu na podlagi ZG, v analiziranem obdobju zmanjšal za 9,5 odstotka (2007 –24,37 milijona EUR, 2014 – 22,26 milijona EUR). Spodbudnejši so rezultati iz naslova ukrepov Programa razvoja podeželja 2007–2013 za področje gozdarstva in prve stopnje predelave lesa, kjer so bila porabljena vsa predvidena sredstva v skupnem znesku 48,34 milijona EUR, od katerih je bilo 23,02 milijona EUR neposredno namenjenih gozdarstvu. Zmanjšanje proračunskih sredstev je še posebej občutno pri financiranju in sofinanciranju vlaganj v gozdove. To je ob nezanimanju lastnikov gozdov za vlaganja in delo v gozdu eden od glavnih vzrokov, da se gospodarjenje z gozdovi bolj ne približa načrtovanemu, kar je ključnega pomena za ohranitev stabilnosti gozdov in dolgoročno zagotavljanjih vseh njihovih ekoloških, socialnih in proizvodnih funkcij.

Pomanjkljivo vrednotenje nekaterih ekosistemskih storitev gozdov negativno vpliva na zavedanje širše javnosti o dejanskem pomenu gozdov in gozdarstva ter s tem povezanimi pravicami in dolžnostmi lastnikov in ne lastnikov gozdov, omejitvami ter vložki javnofinančnih sredstev.

Spremembe zakonodaje izhajajo iz domačih potreb in zahtev ter mednarodnih obveznosti. Davčno okolje se ni spremenilo, z izjemo katastrskega dohodka. Število ključnih vladnih in nevladnih

organizacij na področju gozdov in gozdarstva, ki praviloma opravljajo svoje poslanstvo, se ne spreminja. Sistem usposabljanja in izobraževanja gozdarskih kadrov in lastnikov gozdov na vseh ravneh deluje. Raziskovalna dejavnost poteka skladno s finančnimi možnostmi ter uspešnostjo sodelovanja v mednarodnih in domačih projektih. Očitni so tudi pomanjkljivo komuniciranje, ne dovolj usklajeno delovanje vseh sodelujočih ter nekontinuirano predstavljanje pomena gozdov in gozdno-lesne verige širši javnosti.

Analiza neizkoriščenih potencialov gozda, učinkovitosti gozdarskega sistema in finančnih možnosti države v povezavi s posledicami gospodarske krize je namreč opozorila na premajhno učinkovitost zakonskih in organizacijskih rešitev na področju gozdov in gozdarstva. Ne uresničevanje nekaterih z NGP zahtanih ciljev gospodarjenja z gozdovi in delovanja gozdno-lesne verige kaže na potrebo po reorganizaciji in racionalizaciji vlog in nalog ključnih deležnikov ter vzpostavitvi učinkovitejšega sistema porabe javnofinančnih sredstev. Glede na dogajanja v gozdovih in širšem okolju je treba nekatere cilje, usmeritve in indikatorje NGP dodatno proučiti in prilagoditi razmeram. Z zakonsko spremembo na področju gospodarjenja z gozdovi v lasti Republike Slovenije se začneja že večkrat napovedana korenitejša sprememba ureditev na področju gozdov in gozdarstva.

4 Izvajanje mehanizma za usklajevanje sodelovanja med Kitajsko in državami srednje ter vzhodne Evrope na področju gozdarstva

Mehanizem za usklajevanje sodelovanja srednje in vzhodne Evrope na področju gozdarstva je del pobude za krepitev političnega, gospodarskega in raziskovalnega sodelovanja med šestnajstimi državami¹ srednje in vzhodne Evrope ter Kitajsko. Slovenija je s sprejemom »Akcijskega načrta za sodelovanje v okviru mehanizma za usklajevanje sodelovanja med Kitajsko in državami srednje in vzhodne Evrope na področju gozdarstva« v Ljubljani 24. 5. 2016 prevzela koordinacijo mehanizma 16+1 za področje gozdarstva. Koordinacijo vodi direktor Izvršnega usklajevalnega organa s sedežem na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano RS.

Poslanstvo

Kitajska ter srednje- in vzhodnoevropske države bodo s političnim dialogom krepile sodelovanje na področju trajnostnega in večnamenskega upravljanja gozdov, zaščite mokrišč in divjih živali, razvoja zelenega gospodarstva in ekološke kulture, hkrati pa si bodo s skupnimi močmi prizadevale uresničiti Agendo 2030 za trajnostni razvoj in še zlasti doseči cilj trajnostnega upravljanja gozdov. Na omenjenih področjih bodo sodelovale zainteresirane institucije, organizacije, podjetja in njihovi partnerji na Kitajskem ter v srednji in vzhodni Evropi.

Izvršni usklajevalni organ mehanizma za usklajevanje sodelovanja na področju gozdarstva vodi in zastopa direktor, ki vodi tudi skupino oficirjev za zvezo. Člane skupine oficirjev za zvezo imenujejo resorni ministri iz vsake države članice. Skupina oficirjev za zvezo pripravlja dvoletni program dejavnosti mehanizma za usklajevanje sodelovanja na področju gozdarstva. Sodelovanje v tem mehanizmu ne predstavlja nikakršnih pravno zavezujočih obveznosti za države članice.

V mehanizmu za usklajevanje sodelovanja so predvidena naslednja področja sodelovanja:

1. Trajnostno in večnamensko upravljanje gozdov: Gospodarjenje z gozdovi ostaja odgovornost na lokalni, nacionalni, regionalni in globalni ravni. Nepravilno upravljanje gozdov prinaša kompleksne in daljnosežne posledice ter lahko predstavlja ekonomski ter ekološki problem sleherne države. S številnimi delavnicami in konferencami in v sodelovanju z vsemi zadevnimi deležniki nameravamo delovati v smeri zaščite in ohranitve številnih funkcij gozdov in gozdnih ekosistemov kot celote.
2. Izmenjava informacij, dobrih praks in skupnih projektov na področju raziskav s področja trajnostnega upravljanja z gozdovi, zelenih praks in visokih tehnologij ter izobraževanja.
3. Spodbujanje trgovine, strokovnega znanja in tehnologije v gozdarstvu, in sicer od obdelave lesa do zelenih proizvodov in zelene tehnologije. Tovrstno izvajanje usklajevalnega mehanizma bo potekalo v tesnem sodelovanju vseh zainteresiranih deležnikov javnega in zasebnega sektorja.

Cilji:

Sodelovanje v sklopu mehanizma za usklajevanje sodelovanja Kitajske ter srednje- in vzhodnoevropske države na področju gozdarstva se bo izvajalo na treh ravneh:

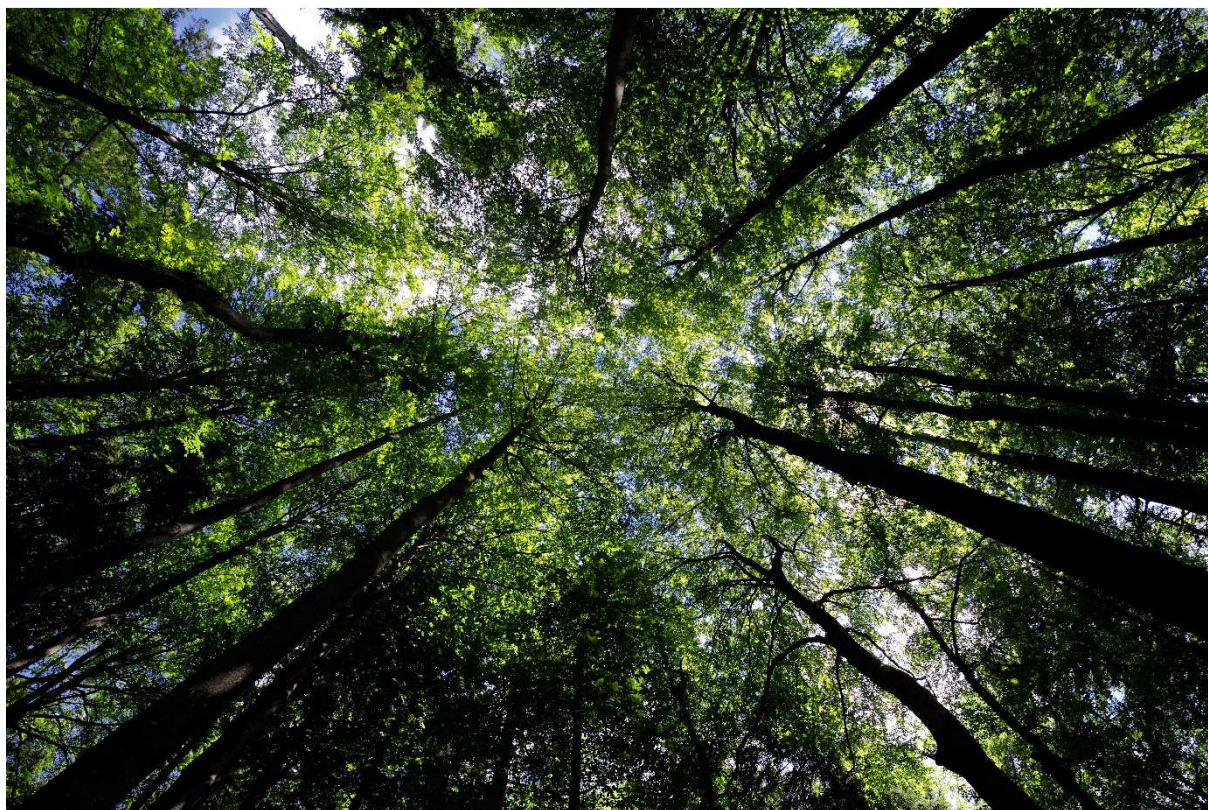
- o upravno vodenje – s ciljem izogniti se upravnim oviram,
- o krepitev sodelovanja na področju znanstvenega raziskovanja in izobraževanja,
- o krepitev poslovnih in naložbenih priložnosti.

¹ Albanija, Bosna in Hercegovina, Bolgarija, Hrvaška, Češka, Estonija, Madžarska, Latvija, Litva, Makedonija, Črna gora, Poljska, Romunija, Srbija, Slovaška in Slovenija

Financiranje:

Za izvajanje mehanizma za usklajevanje sodelovanja Kitajske ter srednje- in vzhodnoevropskih držav na področju gozdarstva trenutno ni posebne proračunske postavke. Glede na to, da je sedež Usklajevalnega mehanizma ministrstvo oziroma v ta namen na ustanovljenem Oddelku za usklajevanje sodelovanja srednje- in vzhodnoevropskih držav s Kitajsko na področju gozdarstva, v katerem sta zaposlena dva uslužbenca, dinamika delovanja trenutno omogoča, da se izvajanje usklajevalnega mehanizma financira prek obstoječih proračunskih postavk ministrstva in sicer za plače zaposlenih ter stroške materiala in storitev.

Sodelovanje Kitajske ter srednje- in vzhodnoevropskih držav znotraj delovnih skupin znanstveno raziskovalnega sodelovanja ter izobraževanje zahteva lastna finančna sredstva.

5 Financiranje OP NGP

Izvedba OP NGP se v celoti financira iz razpoložljivih sredstev proračuna Republike Slovenije in Evropskih skladov. OP NGP, ki predstavlja srednjo raven načrtovanja, izvajanja in spremljanja gozdne politike. Sladno z ZG je umeščen med NGP, ki predstavlja temeljni strateški dokument ter sistem gozdno gospodarskega in gozdno gojitvenega načrtovanja in druge operativne dokumenti na področju gozdov in gozdarstva na osnovni izvedbeni ravni.

5.1 Sredstva proračuna Republike Slovenije in proračunskega sklada za gozdove

V preglednici 1 so navedena sredstva proračuna Republike Slovenije, ki jih ministrstvo zagotavlja za ukrepe na podlagi ZG, Zakona o divjadi in lovstvu in Zakona o gospodarjenju z gozdovi v lasti RS. Za leta 2017 in 2018 so navedena sredstva veljavnega proračuna, za leta 2019, 2020 in 2021 pa predlogi, ki jih strokovne službe ministrstva ocenjujejo kot nujna za nemoteno in učinkovito izvajanje ukrepov na področju gozdarstva in lovstva.

Sredstva za JGS se od leta 2015 povečujejo zaradi postopne odprave oziroma omilitve varčevalnih ukrepov. Posledično je v javni gozdarski službi dopustno zaposlovanje v skladu s sprejetimi kadrovskimi načrti, zaradi odprave varčevalnih ukrepov pa so se povečali tudi stroški dela (izplačila regresov za letni dopust, napredovanja v skladu z dogovori med Vlado RS in sindikati ipd). V času gospodarske krize so se močno zmanjšala tudi sredstva za JGS, ki je zato morala zmanjšati obseg določenih zakonsko določenih nalog in jih prilagoditi finančnim možnostim. Po drugi strani je ministrstvo s prerazporeditvami sredstev zagotovilo, da je JGS tudi v obdobju finančne krize sorazmerno nemoteno delovala. V prihodnosti se načrtujejo sredstva, ki naj bi vzdržno omogočala delovanje JGS vsaj v tem obsegu in učinkovitosti. Zaradi zahtevnosti ocene proračunskih možnosti v tem oziru bomo rešitve na temo prioritete c) Optimizacija gospodarjenja z gozdovi z organizacijskega in finančnega vidika, iskali z nalogami v okviru nalog ukrepa 8 »Sprejetje regulativnih sprememb, ki vključujejo tudi prilagoditve nalog in organiziranost JGS proračunskim zmožnostim« (preglednica 11).

Sredstva vlaganj v gozdove v obdobju 2017–2021 ostajajo na primerljivi ravni, žal manjši kot pred letom 2007. Sredstva vlaganj v gozdove so se leta 2008 povečala zaradi obsežnega vetroloma v Zgornji Savinjski dolini in na Gorenjskem. ZGS je pripravil načrt sanacije. Izvedba ukrepov sanacije (obnove, nege in varstva v vetrolomu poškodovanih gozdov) se je v celoti (so)financirala iz sredstev proračuna. Ko je bil načrt sanacije izveden, so se sredstva zmanjšala na sedanjo raven. Ta dejansko ne zadošča za (so)financiranje vseh ukrepov, ki so načrtovani v načrtih za gospodarjenje z gozdovi. Upoštevati pa je treba, da je žledolom v februarju 2014 prizadel okrog 60 odstotkov gozdov, kar je največja zabeležena naravna ujma v Sloveniji. ZGS je pripravil načrt sanacije v žledu poškodovanih gozdov. Sanacija se bo izvajala do leta 2020. Ministrstvo je zagotovilo, da se ukrepi sanacije financirajo iz Programa razvoja podeželja RS za obdobje 2014 – 2020. V tem programskem obdobju je za sanacijo gozdov zagotovljenih 20,4 mio EUR. Iz navedenega torej izhaja, da so integralna sredstva proračuna za vlaganja v gozdove namenjena predvsem gozdovom, ki jih žledolom ni prizadel, sredstva PRP 2014-2020 pa sanaciji gozdov, ki jih je prizadel žled.

Dokler niso bila zagotovljena sredstva PRP 2014 -2020, sredstva proračuna niso zadostovala za (so)financiranje vseh ukrepov vlaganj v gozdove, ki so načrtovani v načrtih za gospodarjenje z gozdovi. Zato so se izvajali le tisti ukrepi, ki so bili ocenjeni kot prioritetni. S sredstvi PRP 2014-2020 bo mogoče načrt sanacije v celoti izvesti, integralna sredstva pa nameniti za obnovo, nego in varstvo

tistih gozdov, ki jih žledolom ni prizadel. Ocenjujemo, da je z obema navedenima finančnima viroma učinkovitost ukrepov obnove, nege in varstva gozdov mogoče izboljšati.

Odškodnine zaradi omejevanja lastninske pravice v varovalnih gozdovih in gozdovih posebnim namenom se izplačujejo glede na vložene upravičene zahteve lastnikov gozdov, kar se iz leta v leto razlikuje.

Odškodnine za škodo, ki jo na nelovnih površinah povzroči divjad se prav tako izplačujejo glede na upravičene zahteve oškodovancev in so odvisna od dejansko nastale škode.

V proračunu Republike Slovenije se zagotavljajo tudi sredstva za vzdrževanje gozdnih cest, in sicer v deležu javnega značaja gozdnih cest. Višina teh sredstev je odvisna od dolžine gozdnih cest, na katerih so v določenem letu predvidena vzdrževalna dela.

Sredstva za popularizacijo gozdov in gozdarstva so se v času finančne krize močno zmanjšala. Od leta 2015 se ta sredstva zagotavljajo glede na vloge nevladnih organizacij. Ministrstvo vloge prouči, pripravi program sofinanciranja ukrepov in z izvajalci sklene pogodbe, na podlagi katerih sofinancira popularizacijo gozdov in gozdarstva, strokovno publicistiko, posamezne dogodke ali projekte ipd.

S sredstvi, ki se v proračunu zagotavljajo za znanstveno raziskovalno delo na področju gozdarstva, se na podlagi javnih razpisov sofinancirajo domači in mednarodni projekti (npr. ciljni raziskovalni programi, aplikativni projekti). Razpišejo se teme, ki obravnavajo ključne strokovne probleme na področju gozdarstva ali pa za gozdarsko stroko predstavljajo nove izzive. Rezultati projektov pripomorejo k oblikovanju gozdarske politike, k pripravi predpisov ali pa so prek izvajalcev javne gozdarske službe neposredno preneseni v gozdarsko prakso.

Na podlagi petega odstavka 33. člena Zakona o gospodarjenju z gozdovi v lasti Republike Slovenije. Vlada RS sprejme letni program porabe sredstev proračunskega sklada za gozdove. Sredstva proračunskega sklada za gozdove (v nadaljnjem besedilu: Gozdni sklad) so v skladu z Zakonom o gospodarjenju z gozdovi v lasti Republike Slovenije namenjena postopkom denacionalizacije in izplačilu odškodnin zaradi nezmožnosti uporabe vrnjenih gozdov, pridobivanju gozdov, razpolaganju z državnimi gozdovi, ukrepom Nature 2000 v zasebnih gozdovih, obveznostim do občin (na podlagi 35. člena Zakona o gospodarjenju z gozdovi v lasti RS), obveznostim, ki izvirajo iz lastništva Republike Slovenije na gozdovih, promociji rabe lesa in gozdno-lesnih verig.

Preglednica 1: Porabljena in načrtovana proračunska sredstev za naloge na področju gozdarstva od 2015 do 2021 (v 1.000 EUR)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Javna gozdarska služba	19.700,0	20.168,6	20.833,9	20.693,9	20.693,9	20.693,9	20.693,9
Obnova gozdov	177,2	173,0	173,0	173,0	173,0	173,0	173,0
Obnova gozdov na pogoriščih in od ujm poškodovanih gozdov	194,2	184,8	185,0	185,0	185,0	185,0	185,0
Nega zasebnih gozdov	345,3	345,6	334,8	345,6	345,6	345,6	345,6
Preventivno varstvo gozdov	139,1	149,6	140,0	140,0	140,0	140,0	140,0

Ostalo varstvo zasebnih gozdov	220,0	215,0	215,0	215,0	215,0	215,0	215,0
Protipožarno varstvo gozdov	167,6	149,0	150,0	150,0	150,0	150,0	150,0
Semenarska in drevesničarska dejavnost	2,6	11,7	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0
Izvršba odločba ZGS	7,8	3,9	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0
Vzdrževanje življenjskega okolja prostoživečih živali	70,0	70,0	70,0	70,0	70,0	70,0	70,0
Vzdrževanje gozdnih cest	1.480,6	1.214,9	1.312,3	1.273,1	1.273,1	1.273,1	1.273,1
Odškodnine zaradi razglasitve gozdov s posebnim namenom	1,5	2,0	2,6	6,0	6,0	6,0	6,0
Nevladne organizacije, strokovne prireditve, publicistika	0,0	7,1	3,7	3,7	3,7	3,7	3,7
Znanstveno raziskovalno delo	370,0	378,2	400,0	399,0	400,0	400,0	400,0
Odškodnine za škodo od divjadi	160,0	293,4	156,0	156,0	156,0	156,0	156,0
Ukrepi v okviru Akcijskega načrta strategije prilagajanja podnebnim spremembam							
Gozdni sklad	/	5.646,0/ 240,0	10.426,1/ 200,0 ¹	10.426,1/*	10.426,1/*	10.426,1/*	10.426,1/*
Skupaj	23.044,9	29.192,4	34.428,4	34.262,4	34.262,4	34.262,4	34.262,4

¹Sredstva za ukrepe na območju Natura 2000 v zasebnih gozdovih v skladu s programom upravljanja območij Natura 2000 in programom vlaganj v gozdove, ki ga na podlagi Nacionalnega gozdnega programa pripravi Zavod za gozdove Slovenije v skladu z zakonom, ki ureja gozdove.

*Letni program porabe sredstev Gozdnega sklada Vlada Republike Slovenije predvidoma sprejme v prvem tromesečju tekočega leta, načrtuje se, da bo delež sredstev Gozdnega sklada v letih 2018–2021 za ukrepe Natura 2000 vsaj na ravni iz leta 2016.

5.2 Program razvoja podeželja 2014–2020

Skladno s PRP 2014–2020 ministrstvo s finančnimi sredstvi EU in slovenske udeležbe še naprej podpira povečevanje učinkovitosti in konkurenčnosti slovenske gozdno-lesne verige. Pri uresničevanju zavez iz AN na znotraj gozdno-lesne verige ministrstvo pokriva predvsem izvajanje gozdne politike. V programskem obdobju 2014–2020 ministrstvo z ukrepi PRP poleg investicij v gozdarsko opremo, mehanizacijo in gozdne prometnice, spodbud za ustanovitev skupin proizvajalcev v gozdarstvu, še naprej podpira tudi investicije na področju t. i. pred industrijske predelave lesa. Prek PRP bo sofinancirana tudi celovita sanacija posledic žledoloma v letu 2014.

V PRP 2014-2020 se na področju gozdno-lesne verige lastnikom gozdov, kmetom, podjetnikom in drugim upravičencem obetajo naslednji ukrepi:

- Ukrepi 4: Naložbe v osnovna sredstva, operacija Ureditev gozdne infrastrukture, za namen povečanja odprtosti gozdov z gozdnimi prometnicami
- Ukrepi 6: Razvoj kmetij in podjetij, podukrep 6.4: Naložbe v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti za namen zagotove lažjega dostopa do finančnih sredstev ter na ta način spodbuditi hitrejši gospodarski zagon na podeželju na področju prve in druge predelave lesa večjega obsega
- Ukrepi 8: Naložbe v razvoj gozdnih območij in izboljšanje sposobnosti gozdov za preživetje
 - Podukrep 8.4: Preprečevanje in odprava škode v gozdovih zaradi gozdnih požarov ter naravnih nesreč in katastrofičnih dogodkov nakup sadik gozdnega drevja, dela za odpravo škode in obnovo gozdov ter ureditev gozdnih vlak, potrebnih za izvedbo sanacije gozdov)
 - Podukrep 8.6: Naložbe v gozdarske tehnologije ter predelavo in mobilizacijo lesa (se bo izvajal v okviru dveh operacij:
 - Naložbe v nakup nove mehanizacije in opreme za sečnjo in spravilo lesa
 - Naložbe v pred industrijsko predelavo lesa
- Ukrepi 9: Ustanovitev skupin in organizacij proizvajalcev

Slednji naj bi bistveno prispeval k reševanju problema poslovno nepovezanih lastnikov gozdov pri izvajanju gozdnih del in skupnega nastopanja na lesnem trgu.

Preglednica 2: Vrednosti razpoložljivih sredstev PRP 2014–2020 po posameznih ukrepih, podukrepih in operacijah (sredstva EU in slovenske udeležbe)

Ukrep/podukrep/operacija PRP 2014–2020	Znesek (mio EUR)
Ureditev gozdne infrastrukture	9,6
Naložbe v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti	64,7 ¹
Naložbe v razvoj gozdnih območij in izboljšanje sposobnosti gozdov za preživetje	
• Preprečevanje in odprava škode v gozdovih	20,4
• Naložbe v gozdarske tehnologije ter predelavo in mobilizacijo lesa	
o Naložbe v nakup nove mehanizacije in opreme za sečnjo in spravilo lesa	11,0
o Naložbe v pred industrijsko predelavo lesa	28,0
² Ustanovitev skupin in organizacij proizvajalcev	2,2 ¹
Skupaj:	69,0

¹ omenjeni vrednosti nista šteti v skupno število, ker so sredstva vložena v gozdno-lesno verigo odvisna od prijav

² sredstva za ustanovitev skupin in proizvajalcev so namenjena kmetijstvu in gozdarstvu, tako da je realizacija na področju gozdarstva odvisna od prijav

6 Namen in koncept OP NGP 2017–2021

Ministrstvo je po sprejetju PNGP pregledno, vsebinsko in konceptualno združilo vse programe in dokumente na področju gozdov in gozdarstva v enem operativnem dokumentu in na podlagi četrtega odstavka 7. člena ZG pripravilo petletni OP NGP za obdobje 2017–2021. Podlago za izdelavo programa predstavljajo cilji in usmeritve NGP oziroma ugotovitve PNGP do 2014. Slednji dokument je celovit pregled in ocena izvajanja NGP, s čimer predstavlja aktualno stanje na področju trajnostnega gospodarjenja z gozdovi v Sloveniji. OP NGP povzema tudi že našete veljavne in izvajane operativne dokumente s področja gozdov in gozdarstva oziroma gozdno-lesne verige ter Akcijski načrt za sodelovanje v okviru mehanizma za usklajevanje sodelovanja med Kitajsko in državami CEE na področju gozdarstva.

OP NGP tako za obdobje 2017–2021 opredeljuje aktualne prioritete na področju gozdov in gozdarstva, iz katerih izhajajo ukrepi in naloge gozdne politike. OP NGP in omenjeni že sprejeti in izvajani dokumenti so povezani prek skupnih imenovalcev, tako da se ukrepi ne podvajajo. Spremljavo izvajanja ukrepov je, če to le mogoče, vezana na evropsko primerljive kriterije ter kvantitativne in kvalitativne indikatorje trajnostnega gospodarjenja z gozdovi s pripadajočimi ciljnim vrednostmi. Kjer to ni mogoče, so uporabljeni dodatni nalogami ustrezni nacionalni indikatorji iz NGP. Glede na operativen značaj OP NGP so v dokumentu za spremljanje uspešnosti oblikovanja in izvajanja gozdne politike ob indikatorjih in ciljnih vrednostih določeni tudi nosilci nalog, potrebna finančna sredstva in roki izvedbe.

6.1 Štiri prioritete in deset ukrepov OP NGP 2017–2021

Ministrstvo je od sprejetja ReNGP leta 2007 zagotavljalo, da so se cilji in usmeritve ReNGP, ki zajemajo različna področja, vezana na gozd in gozdarstvo, vključevali v vse operativne programe in dokumente. Sistem štirih prioritete in desetih ukrepov OP NGP, ki pokriva vse vidike trajnostnega gospodarjenja z gozdovi (okoljski, gospodarski, družbeni), tako na pregleden način določa okvir in vsebino gozdne politike.

Preglednica 3: Prioritete in ukrepi OP NGP 2017–2021

Prioriteta	Ukrep
a) Ohranjanje biotske raznovrstnosti gozdov na krajinski, ekosistemski, vrstni in genski ravni ter spremljanje njihovega zdravja in vitalnosti.	1. Krepitev ohranjanja biotske raznovrstnosti v gozdovih in zagotavljanje ugodnega stanja ohranjenosti ogroženih gozdnih vrst in habitatnih tipov, nadaljevanje zagotavljanja zdravja in vitalnosti gozdov z načini gospodarjenja, ki se prilagajajo naravnim danostim ob upoštevanju okoljskih, gospodarskih in socialnih/družbenih vidikov gozdov.
b) Zagotavljanje trajnosti donosov gozdov in uveljavitev vseh njihovih funkcij.	2. Povečevanje izkoriščenosti proizvodnega potenciala gozdnih rastišč s spodbujanjem sečnje v zasebnih gozdovih v skladu z veljavnimi gozdnogospodarskimi načrti. 3. Spodbujanje posodabljanja in profesionalizacije gozdne proizvodnje ter vlaganj v gozdno infrastrukturo. 4. Posodobitev kriterijev in indikatorjev za vrednotenje ekosistemskih funkcij gozdov ter za razglasitev varovalnih gozdov in gozdovih s posebnim namenom.

c) Optimizacija gospodarjenja z gozdovi z organizacijskega in finančnega vidika.	<p>5. Prilagajanje gozdne infrastrukture in režimov uporabe socialnim funkcijam in izboljšanje nadzora nad dogajanjem v gozdovih.</p> <p>6. Spremljanje uspešnosti gospodarjenja z gozdovi v lasti Republike Slovenije.</p> <p>7. Zagotavljanje ustrezno višino proračunskih in evropskih sredstev za gozdove in gozdarstvo.</p> <p>8. Sprejetje regulativnih okvirov, ki vključujejo tudi prilagoditve nalog in organiziranosti Javne gozdarske službe proračunskim zmožnostim.</p>
d) Spodbujanje koordinacije in komunikacije med vsemi deležniki, povezanimi z gozdovi in gozdarstvom pri projektih doma in na tujem.	<p>9. Oblikovanje trajnega formalnega »Gozdnega dialoga« vseh deležnikov na področju gozdov in gozdarstva.</p> <p>10. Mednarodno sodelovanje na področju gozdov in gozdarstva.</p>

6.2 Naloge za oblikovanje in izvajanje gozdne politike po prioritetah

OP NGP 2017–2021 oblikovanje in izvajanje gozdne politike opredeljuje na prioritetah in ukrepih. Za učinkovito izvajanje in spremljanje je na posamezne prioritete in pripadajoče ukrepe vezan sistem nalog oziroma aktivnosti, nosilcev, rokov, potrebnih sredstev, indikatorjev in ciljnih vrednosti. V vseh preglednicah so v stolpcu »Sredstva« navedeni viri, Podrobnejša višina sredstev na letni oz. programski ravni je opredeljena v preglednicah 1 in 2.

6.2.1 Prioriteta a) Ohranjanje biotske raznovrstnosti gozdov na krajinski, ekosistemski, vrstni in genski ravni ter spremljanje njihovega zdravja in vitalnosti

Ta prioriteta se s pripadajočimi ukrepi in nalogami navezuje na okoljski vidik trajnostnega gospodarjenja z gozdovi. Kljub vse bolj obremenjenemu okolju in ekstremnim vremenskim dogodkom kot posledici podnebnih sprememb, gozdu pri ohranjanju biotske raznovrstnosti in ekološkega ravnotežja v naravi še uspeva izpolnjevati njegovo izjemno pomembno vlogo, kar je treba s primernimi ukrepi in zadostnimi sredstvi prioriteto ohranjati. Gozdovi imajo predvsem v povezavi s fotosinteznim procesom in z vezavo CO₂ pomembno vlogo pri blaženju posledic podnebnih sprememb. Ekstremni vremenski dogodki in naravne nesreče (suše, neurja, žled, požari) skupaj z biotskimi dejavniki (insekti, glive in druge bolezni gozdnega drevja) negativno vplivajo na gozd. Njihova vloga pri načrtovanju gospodarjenja se bo v prihodnje še povečevala in skupaj s klimatskimi spremembami ter globalno trgovino pojavljala v novih pojavnih oblikah. Na načelni ravni se upoštevajo usmeritve za ohranjanje ugodnega stanja habitatnih tipov, vrst in njihovih habitatov na območjih Natura 2000 in zunaj njih, izvedbo konkretnih ukrepov ohranjanja vrst in habitatnih tipov pa je treba okrepiti. Kjer se kaže slabšanje stanja ohranjenosti bo treba v prihodnje temu namenjati več sredstev za izvedbo konkretnih ukrepov za izboljšanje stanja ohranjenosti. Kljub sorazmerno ugodnemu stanju je treba še večjo pozornost posvetiti opredeljevanju hidrološke in zaščitne funkciji gozdov. Pri opredelitvi hidrološke funkcije so potrebne boljše hidrološke strokovne podlage, pri zaščitni funkciji pa je potrebno podrobneje preučiti tudi same terenske razmere nad različnimi infrastrukturnimi in drugimi objekti. Varovalno vlogo gozdov je treba krepiti s prilagojenim gospodarjenjem na varovalnih in zavarovanih območjih. Povečati bo potrebno delo na urejanju povirij hudourniških vodotokov v gozdovih.

6.2.1.1 Ukrep 1: Krepitev ohranjanja biotske raznovrstnosti v gozdovih in zagotavljanje ugodnega stanja ohranjenosti ogroženih gozdnih vrst in habitatnih tipov, nadaljevanje zagotavljanja zdravja in vitalnosti gozdov z načini gospodarjenja, ki se prilagajajo naravnim danostim ob upoštevanju okoljskih, gospodarskih in socialnih/družbenih vidikov gozdov

Namen ukrepa je povečanje obsega uresničevanja GGNO, pravočasna sanacija posledic naravnih ujm oziroma pravočasna izvedba ukrepov varstva gozdov ob upoštevanju usmeritev za ohranjanje ugodnega stanja habitatnih tipov, vrst in njihovih habitatov na območjih Natura 2000 ter zunaj njih okrepiti konkretne ukrepe ohranjanja vrst in habitatnih tipov.

Preglednica 4: Naloge v okviru ukrepa 1: Krepitev ohranjanja biotske raznovrstnosti v gozdovih in zagotavljanje ugodnega stanja ohranjenosti ogroženih gozdnih vrst in habitatnih tipov, nadaljevanje zagotavljanja zdravja in vitalnosti gozdov z načini gospodarjenja, ki se prilagajajo naravnim danostim ob upoštevanju okoljskih, gospodarskih in socialnih/družbenih vidikov gozdov

Ukrep	Naloge/aktivnosti	Nosilci	Rok	Sredstva	Indikator	Ciljna vrednost
Krepitev ohranjanja biotske raznovrstnosti v gozdovih in zagotavljanje ugodnega stanja ohranjenosti ogroženih gozdnih vrst in habitatnih tipov	Biotska raznovrstnost - Uresničevanje GGN GGE	ZGS	Stalna naloga	V okviru financiranja javne gozdarske službe (JGS)	Razmerje med realiziranimi in načrtovanimi naravovarstvenimi ukrepi (%)	100%
	Zdravje in vitalnost gozdov - Izvedba programa sanacije Žledoloma 2014: –gozdne prometnice –obnova –povezovanje	MKGP, ZGS, KGZS	2020	PRP 2014–2020, v okviru financiranja JGS	Stopnja realizacije programa (%)	100%
	Zdravje in vitalnost gozdov - Povečanje učinkovitosti delovanja sistema varstva gozdov	JGS, Skupina za obvladovanje biotskega ravnovesja in škodljivih organizmov v gozdovih	Stalna naloga	V okviru financiranja javne gozdarske službe (JGS)	Količina in delež sanitarnega poseka	1-
	Priprava letnih programov vlaganj v gozdove z upoštevanjem ukrepov Programa upravljanja z območji Natura 2000	ZGS, ZRSVN	Stalna naloga	V okviru financiranja javne gozdarske službe (JGS)	Stopnja realizacije ukrepov (%)	100%

	² Biotska raznovrstnost - izvedba ukrepov na območjih Nature 2000 v zasebnih in državnih gozdovih	MKGP, ZGS, MOP, ZRSVN, SiDG	Stalna naloga	Gozdni sklad, SiDG	Površine izvedenih Natura 2000 ukrepov	Vsaj 600 ha
	Pridobivanje gozdov/večanje deleža gozdov v lasti RS	MKGP	Stalna naloga	Gozdni sklad	Delež kupljenih površin za doseganje ciljev ohranjanja biotske raznovrstnosti	Vsaj 10 % vseh odkupljenih površin je namenjenih doseganju ciljev ohranjanja biotske raznovrstnosti

¹ Posledice podnebnih sprememb na področju Republike Slovenije in v gozdovih onemogočajo zanesljive ocene ciljnih vrednosti.

² Ukrepi na območju Nature 2000 v zasebnih gozdovih se bodo izvajali v skladu s Programom upravljanja območij Natura 2000 in programom vlaganj v gozdove, ki ga bo na podlagi NGP pripravil ZGS v skladu z zakonom, ki ureja gozdove.

6.2.2 Prioriteta b) Zagotavljanje trajnosti donosov gozdov in uveljavitev vseh njihovih funkcij

Ta prioriteta se prvenstveno navezuje na gospodarski vidik trajnostnega gospodarjenja z gozdovi, ki ni dovolj izkoriščen. Realizacija rednega možnega poseka sicer narašča, vendar v zasebnih gozdovih še vedno ne dosega načrtovane. Raba gozdov za druge gospodarske dejavnosti (lovstvo, čebelarstvo, nabiranje plodov in drugih materialnih dobrin gozda, turizem in rekreacija idr.) se sicer povečuje, gospodarski učinki te rabe pa ne. Predvsem na račun uveljavljenih ukrepov iz PRP se posodablja gozdna proizvodnja in izboljšuje odprtost gozdov. Obseg in vsebina strokovnega, načrtnega in dejavnostnega spodbujanja lastnikov gozdov za gospodarjenje in poslovno povezovanje ne dosegata želenih rezultatov, saj tovrstnega sodelovanja praktično ni. Večji premik bi bil lahko dosežen s pomočjo podpor organizacijam proizvajalcev na področju gozdarstva na podlagi PRP, ki se bodo izvajale v programskem obdobju 2014–2020.

Naravno obnavljanje gozdov, opravljena nega v vseh razvojnih fazah gozdov in malopovršinski posegi v sestoje ne morajo dosegati načrtane vrednosti pri doseganju ciljev, določenih z gozdnogospodarskimi načrti, saj je povprečna realizacija načrtovanih ukrepov še vedno nizka. Treba je povečati zanimanje lastnikov zasebnih gozdov in podrobneje določiti prednostne naloge oziroma stopnjo nujnosti pri vlaganjih v gozdove in s tem povečati njihov učinek. Za ta namen bo potrebno zagotoviti več namenskih javnih sredstev.

6.2.2.1 Ukrep 2: Povečevanje izkoriščenosti proizvodnega potenciala gozdnih rastišč s spodbujanjem sečnje v zasebnih gozdovih v skladu z veljavnimi gozdnogospodarskimi načrti

Namen ukrepa je povečati delež realiziranega možnega poseka in izvedbo negovalnih del predvsem v zasebnih gozdovih v skladu z veljavnimi načrti za gospodarjenje z gozdovi. Povečevanje izkoriščenosti proizvodnega potenciala gozdnih rastišč je možno tudi preko podpor za vzpostavitev skupin in

organizacij proizvajalcev gozdnih lesnih sortimentov oziroma povezovanja lastnikov gozdov za skupno prodajo lesa in (morebitno) skupno organiziranja gozdne proizvodnje.

Preglednica 5: Naloge v okviru ukrepa 2: Povečevanje izkoriščenosti proizvodnega potenciala gozdnih rastišč s spodbujanjem sečnje v zasebnih gozdovih v skladu z veljavnimi gozdnogospodarskimi načrti

Ukrep	Naloge/aktivnosti	Nosilci	Rok	Sredstva	Indikator	Ciljna vrednost
Povečevanje izkoriščenosti proizvodnega potenciala gozdnih rastišč s spodbujanjem sečnje v zasebnih gozdovih v skladu z veljavnimi gozdnogospodarskimi načrti.	Uresničevanje GGN GGE	ZGS	Stalna naloga	V okviru financiranja JGS	Razmerje med realiziranim in načrtovanim posekom (%)	100%
	Načrtovati ukrepe znotraj gozdnogospodarskega in gozdnogojitvenega načrtovanja	ZGS	Stalna naloga	V okviru financiranja JGS	–	–
	Določitev ciljne lesne zaloge in ciljne strukture gozdov na ravni RS	Raziskovalne organizacije	2018-2020	V okviru CRP projekta	–	–
	Razpisi za ukrepe PRP za področje gozdarstva: Ustanovitev skupin in organizacij proizvajalcev – ukrep 9	MKGP, ZGS	Programsko obdobje 2014-2020	PRP 2014-2020	Delež realiziranih ukrepov (%)	100%

6.2.2.2 Ukrep 3: Spodbujanje posodabljanja in profesionalizacije gozdne proizvodnje ter vlaganj v gozdno infrastrukturo

Ukrep gre v smeri povečevanje varnosti in profesionalizacije pri delu v gozdu. Ob povečevanju poseka se zaradi večjih učinkov in profesionalizacije gozdne proizvodnje prihodki večajo, kar je še posebej pomembno za gospodarske in tudi za socialne razmere na podeželju. Posebna težava je veliko število nesreč pri delu v gozdu, ki se kljub izobraževanju lastnikov gozdov, predvsem zaradi zahtevnih razmer pri sanaciji žledoloma in namnožitve podlubnikov, povečuje. Lastnikom, ki izvajajo dela v gozdu je treba nuditi dodatna izobraževanja in možnost nabave ustrezne in preizkušene varovalne in tehnične opreme. Lastnike gozdov, ki niso veščji varnega dela v gozdu, bo potrebno ozaveščati, da prepustijo sečnjo in spravilo lesa strokovno usposobljenim izvajalcem del, ki so primerno opremljeni in izobraženi za varno in učinkovito delo v gozdu. Vlaganja v gozdno infrastrukturo izboljšujejo možnost izkoriščanja gozdov, znižujejo stroške gospodarjenja z gozdom, izboljšujejo požarno varstvo gozdov in nudijo možnost hitrega ter učinkovitega ukrepanja v primeru vse bolj pogostih ujm, ki so posledica podnebnih sprememb. Dobra gozdna infrastruktura ugodno vpliva na možnosti prilagajanja različnim socialnim funkcijam gozda (rekreacijske poti, kolesarske poti, planinske poti, itn.).

Preglednica 6: Naloge v okviru ukrepa 3: Spodbujanje posodabljanja in profesionalizacije gozdne proizvodnje ter vlaganj v gozdno infrastrukturo

Ukrep	Naloge/aktivnosti	Nosilci	Rok	Sredstva	Indikator	Ciljna vrednost
Spodbujanje profesionalizacije del v gozdovih	Razpisi za ukrepe Programa razvoja podeželja za področje gozdarstva: – Naložbe v gozdarske tehnologije ter predelavo in mobilizacijo lesa – podukrep 8.6	MKGP, ZGS	Programsko obdobje 2014–2020	PRP 2014-2020	Delež realiziranih ukrepov (%)	100%
	Naložbe v osnovna sredstva – ukrep 4 za namen povečanja odprtosti gozdov z gozdnimi prometnicami	MKGP, ZGS	Programsko obdobje 2014–2020	PRP 2014-2020	Delež realiziranih ukrepov (%)	100%

6.2.2.3 Ukrep 4: Posodobitev kriterijev in indikatorjev za vrednotenje ekosistemskih funkcij gozdov ter razglasitev varovalnih gozdovi in gozdovih s posebnim namenom

Namen ukrepa je nadaljevati proces NGP in na podlagi ugotovitev PNGP do 2014 določiti nove razvojne potrebe na področju gozdov in gozdarstva ter podati usmeritve za morebitne dopolnitve in spremembe NGP in regulativnih okvirov predpisov s področja gozdarstva. To predstavlja podlago procesa oblikovanja ukrepov za učinkovitejšo gozdno politiko predvsem na področju ekosistemskih storitev gozda oziroma njegovih vse aktualnejših okoljskih in družbenih funkcij.

Preglednica 7: Naloge v okviru ukrepa 4: Posodobitev kriterijev in indikatorjev za vrednotenje ekosistemskih funkcij gozdov ter razglasitev varovalnih gozdov in gozdov s posebnim namenom

Ukrep	Naloge/aktivnosti	Nosilci	Rok	Sredstva	Indikator	Ciljna vrednost
Naloge v okviru ukrepa 4	Prilagoditev sistema kriterijev in indikatorjev trajnostnega gospodarjenja z gozdovi ekosistemskemu pristopu	MKGP, GIS, ZGS, BF	2017–2021	Razpis CRP, V okviru financiranja JGS	-	-
	Dopolnitev in sprememba ReNGP	MKGP	2017–2018	V okviru finančnega načrta MKGP	-	-

6.2.3 Prioriteta c) Optimizacija gospodarjenja z gozdovi z organizacijskega in finančnega vidika

Ta prioriteta se navezuje na širši družbeni vidik trajnostnega gospodarjenja z gozdovi, ki sega od turistično rekreacijskih funkcij, prek gospodarjenja z gozdovi v lasti Republike Slovenije do

organiziranosti gozdarstva ter zagotavljanja njegovega financiranja iz proračunskih in evropskih sredstev. Izkoristiti je treba tudi turistične potenciale gozdov, kjer se na podeželju že ustvarjajo poslovne priložnosti.

Na določenih območjih, predvsem v bližini večjih urbanih središč, se pojavljajo težave zaradi čezmerne rabe, povezane z obiskom gozdov. Rekreacija v gozdnem prostoru in potrebe po ostalih neproizvodnih funkcijah ponekod že prihajajo v konflikt s proizvodno in drugo rabo gozdov. To posledično povzroča nesoglasja med lastniki gozdov in obiskovalci, kar terja ustrezne ureditve.

Gozdovi v lasti Republike Slovenije predstavljajo gospodarsko pomemben obnovljivi vir lesa kot surovine za nadaljnjo predelavo in energetske namene, hkrati pa so pomembni tudi z vidika javnih koristi, zlasti pri zagotavljanju čiste in zdrave pitne vode ter možnosti razvoja rekreacije in zagotavljanja oddiha.

Za delovanje gozdarskega sistema so zaradi specifičnosti gospodarjenja z gozdov pri izvajanju gozdne politike predvsem v povezavi z lastninskimi interesi in ekosistemskimi storitvami gozdov pomembna trajno zagotovljena ustrezno visoka finančna sredstva tako iz proračunskih kot evropskih virov.

Analiza neizkoriščenih potencialov gozda, učinkovitosti gozdarskega sistema in finančnih možnosti države kaže na premajhno učinkovitost zakonskih in organizacijskih rešitev na področju gozdov in gozdarstva, kar zahteva spremembe regulativnih okvirov.

6.2.3.1 Ukrep 5: Prilagajanje gozdne infrastrukture ter režimov uporabe in nadzora socialnim funkcijam gozdov«

Namen ukrepa je prilagajanje gozdne infrastrukture (gozdne ceste, gozdne vlake, pravilne poti, itd.), režimov uporabe in nadzora različnim socialnim funkcijam gozdov (rekreacijske poti, kolesarske poti, planinske poti, itd.) v gozdnih predelih, ki so po gozdnogospodarskih načrtih opredeljeni s prvo in drugo stopnjo poudarjenosti socialne oziroma turistično-rekreacijske funkcije. Nadzor nad izvajanjem del v gozdovih, spoštovanje režimov uporabe gozdnih cest in obiskovalci v gozdu ter naravovarstveni nadzor se ob danih možnostih ZGS in gozdarske inšpekcije izvajata v premajhnem obsegu. Za ta namen bo potrebno kadrovske okrepiti Gozdarsko inšpekcijo.

V porastu so namreč novodobne oblike rekreacije, ki so v gozdnem prostoru nezaželene ali celo moteče in škodljive, kot so motorna kolesa za kros, štirikolesniki, motorne snežne sani ipd. Problem predstavlja še množični pojav nabiralništva, močno skoncentrirano na posamezno območje in letni čas. Na nekaterih območjih je še vedno prisotna neurejena paša v gozdovih. Rekreacija v gozdu in gozdnem prostoru in potrebe po ostalih neproizvodnih funkcijah ponekod že prihajajo v konflikt s proizvodno in drugo rabo gozdov, predvsem pa z zagotavljanjem ugodnega stanja habitatov. V okviru ZGS je treba okrepiti naravovarstveni in gozdarski nadzor, usmerjanje obiskovalcev gozdnega prostora ter uveljavljanje zakonodaje s področja varstva gozdov in varovanja narave.

Preglednica 8: Naloge v okviru ukrepa 5: Prilagajanje gozdne infrastrukture in režimov uporabe socialnim funkcijam in vzpostavitev nadzora nad dogajanjem v gozdovih

Ukrep	Naloge/ aktivnosti	Nosilci	Rok	Sredstva	Indikator	Ciljna vrednost
Prilagajanje gozdne infrastrukture ter režimov uporabe in nadzora socialnim funkcijam gozdov	Sprememba Zakona o gozdovih	MOP, MKGP	2020	V okviru financiranja MKGP	-	-
	Vzpostavitev operativnega gozdarskega nadzora	MKGP, ZGS	2017– 2021	V okviru sredstev JGS	Pokritost z operativnim gozdarskim nadzorom	100%
	Sodelovanje v procesih oblikovanja predpisov in režimov na področju turistično rekreacijskih funkcij gozda	MKGP, ZGS, ZRSVN, upravljavci zavarovanih območij	Stalna naloga	V okviru financiranja MKGP in JGS	-	-
	Načrtovanje in prilagajanje gozdne infrastrukture socialnim funkcijam v skladu z GGN GGE	ZGS, ZRSVN	Stalna naloga	V okviru financiranja JGS	Obseg gozdne infrastrukture za socialne funkcije gozda (km)	Popolno izkoriščenost potencialov v GGN GGE

6.2.3.2 Ukrep 6: Spremljanje uspešnosti gospodarjenja z gozdovi v lasti Republike Slovenije

Gozdovi v lasti Republike Slovenije predstavljajo pomemben obnovljivi vir lesa kot surovine za nadaljnjo predelavo in energetske namene. So pa izjemno pomembni tudi z vidika javnih koristi, zlasti pri zagotavljanju čiste in zdrave pitne vode ter možnosti razvoja rekreacije in zagotavljanja oddiha ter zagotavljanja varovalne funkcije gozdov. Njihova varovalna funkcija pomembno prispeva k zmanjševanju ogroženosti zaradi erozije, poplav, plazov. Predstavljajo pomemben del ponora CO₂ ter s tem prispevajo k prehodu v nizko ogljično družbo. Zanje je značilna visoka stopnja biotske pestrosti in ohranjenosti gozdnih ekosistemov, zato so izjemno pomembni pri zagotavljanju številnih ciljev s področja ohranjanja narave. Zaradi kompleksnosti gospodarjenja z gozdovi v lasti Republike Slovenije in nujnosti enakovrednega zagotavljanja njihovega gospodarskega, ekološkega in socialnega pomena njihovo upravljanje poteka v okviru enovite gospodarske družbe SiDG. Na podlagi Zakona o gospodarjenju z gozdovi v lasti Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 9/16) spremlja delo SiDG ministrstvo, pristojno za gozdarstvo in Vlada Republike Slovenije kot Skupščina SiDG. Republika Slovenija je z družbo SiDG sklenila dve pogodbi – pogodbo o upravljanju gozdov v lasti Republike Slovenije in pogodbo o razpolaganju z gozdovi v lasti Republike Slovenije. V obeh pogodbah so podrobna določila o obveznostih družbe in načinih poročanja družbe o izvedenih dejavnostih.

Preglednica 9: Naloge v okviru ukrepa 6: Spremljanje uspešnosti gospodarjenja z gozdovi v lasti Republike Slovenije

Ukrep	Naloge/aktivnosti	Nosilci	Rok	Sredstva	Indikator	Ciljna vrednost
Spremljanje uspešnosti gospodarjenja z gozdovi v lasti Republike Slovenije	Spremljanje uspešnosti gospodarjenja z gozdovi v lasti Republike Slovenije gozdovi in poslovanja podjetja SiDG	MKGP	Stalna naloga	2017–2021	Realizacija poslovnega načrta SiDG	100 % realizacija poslovnega načrta SiDG
	Usmerjanje porabe sredstev proračunskega sklada za gozdove	MKGP	Stalna naloga	Gozdni sklad	Realizacija programa porabe sredstev Gozdnega sklada	-

6.2.3.3 Ukrep 7: Zagotavljati ustrezno višino proračunskih in evropskih sredstev za gozdove in gozdarstvo

Za delovanje gozdarskega sistema je zaradi specifičnosti gospodarjenja z gozdovi pri izvajanju gozdne politike, predvsem v povezavi z naravo trajnostnega in mnogo namenskega gospodarjenja z gozdovi, v povezavi z lastninskimi interesi in z ekosistemskimi storitvami gozdov, pomembno trajno zagotovljene ustrezne višine finančnih sredstev, tako iz proračunskih virov Republike Slovenije kot evropskih virov.

Za trajnostno, večnamensko in sonaravno gospodarjenje z gozdovi se izvajajo ukrepi, s katerimi se zagotavlja optimalno delovanje gozdov kot ekosistemov in delovanje socialnih, ekoloških in gospodarskih funkcij gozdov. V proračunu Republike Slovenije se zagotavljajo sredstva za ukrepe (delovanje javne gozdarske službe, obnovo, nego in varstvo gozdov, sanacijo gozdov po naravnih ujmah, vzdrževanje življenjskega prostora prostoživečih živali, vzdrževanje gozdnih cest, odškodnine zaradi omejevanja lastninske pravice v varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom, znanstveno raziskovalno delo na področju gozdarstva ipd.).

Preglednica 10: Naloge v okviru ukrepa 7: Zagotavljati ustrezno višino proračunskih in evropskih sredstev za gozdove in gozdarstvo

Ukrep	Naloge/aktivnosti	Nosilci	Rok	Sredstva	Indikator	Ciljna vrednost
Zagotavljati ustrezno višino proračunskih sredstev za gozdove in gozdarstvo	Priprava strokovnih podlag, ciljev in indikatorjev ob pripravi proračuna Republike Slovenije za program »gozdarstvo«	MKGP	Stalna naloga	¹ V okviru finančnega načrta MKGP	-	-
	Sodelovanje v procesu sprememb skupne kmetijske politike EU pri nadaljnjem vključevanju gozdov in gozdarstva v PRP 2021-2007	MKGP, MOP, ZGS, ZRSVN, NGO	Stalna naloga	¹ V okviru finančnega načrta MKGP	-	-

¹ Stroški sodelovanja strokovnjakov pri pripravi ustreznih strokovnih izhodišč

6.2.3.4 Ukrep 8: Sprejetje regulativnih sprememb, ki vključujejo tudi prilagoditve nalog in organiziranost Javne gozdarske službe proračunskim zmožnostim

Analiza neizkoriščenih potencialov gozda, učinkovitosti gozdarskega sistema in finančnih možnosti države kaže na v nekaterih primerih premajhno učinkovitost zakonskih in organizacijskih rešitev na področju gozdov in gozdarstva. Ne uresničevanje nekaterih z NGP začrtanih ciljev gospodarjenja z gozdovi in delovanja gozdno-lesne verige kaže na potrebo po proučitvi možne reorganizaciji in racionalizaciji vlog in nalog ključnih deležnikov ter vzpostavitvi učinkovitejšega sistema porabe javnofinančnih sredstev. To so izzivi, ki jih je treba reševati v okviru širše razprave, organizirane v okviru ti. »Gozdnega dialoga«.

Preglednica 11: Naloge v okviru ukrepa 8: Sprejetje regulativnih okvirov, ki vključujejo tudi prilagoditve nalog in organiziranost Javne gozdarske službe proračunskim zmožnostim.

Ukrep	Naloge/aktivnosti ¹	Nosilci	Rok	Sredstva	Indikator	Ciljna Vrednost
Sprejem regulativnih sprememb, ki vključujejo tudi prilagoditve nalog in organiziranost Javne gozdarske službe proračunskim zmožnostim.	Priprava izhodišč ter predlogov dopolnitev in sprememb Zakona o gozdovih	MKGP	2017-2019	V okviru finančnega načrta MKGP	–	–
	Analiza učinkov in optimizacija vlaganj v gozdove	MKGP, MF, GIS, ZGS	2017-2019	V okviru finančnega načrta MKGP	–	–
	Analiza in optimizacija delovanja JGS	MKGP, MF, ZGS, GIS	2017-2019	V okviru finančnega načrta MKGP	–	–

6.2.4 Prioriteta d) Spodbujanje koordinacije in komunikacije med deležniki, povezanimi z gozdom in gozdarstvom pri projektih doma in na tujem

Ta prioriteta predstavlja predvsem odziv na ugotovitev PNGP o pomanjkljivem komuniciranju, ne dovolj usklajenem delovanju vseh sodelujočih ter nekontinuiranem predstavljanju pomena gozdov in gozdno-lesne verige javnosti. Odgovor na ugotovitve o neizkoriščenih potencialov gozda, učinkovitosti gozdarskega sistema in finančnih možnosti države je po izkušnjah iz tujine možno najti v okviru formalnega ti. »Gozdnega dialoga«, v katerem se bo odvijal NGP kot proces. Vanj je treba pritegniti lastnike gozdov, nevladne organizacije in javnosti, ki so zainteresirane za dogajanje v gozdu in z gozdom. Predvsem lastniki gozdov žal ne izkoriščajo dovolj možnosti sodelovanja v procesu načrtovanja razvoja gozdov, poslovno pa se sploh premalo oziroma skoraj nič ne povezujejo. Vsekakor je dialog, ob sodelovanju vseh zainteresiranih deležnikov, mesto za celovito reševanje vseh problematik povezanih z gozdovi in gozdarstvom. Glede na dosežke mora Slovenija nadaljevati sodelovanje v projektih na področju gozdov in gozdarstva na mednarodnem področju, posebej zaradi pomena gozdov na področju soočanja s posledicami podnebnih sprememb, zelenega gospodarstva, vrednotenja ekosistemskih funkcij gozdov in upoštevanja ponorov CO₂.

6.2.4.1 Ukrep 9: Oblikovanje trajnega formalnega »Gozdnega dialoga« vseh deležnikov na področju gozdov in gozdarstva

Namen ukrepa je izboljšati pomanjkljivo komunikacijo med deležniki na področju gozdov in gozdarstva, doseči njihovo usklajeno delovanje pri iskanju rešitev za učinkovito trajnostno, večnamensko gospodarjenje z gozdovi ter zagotoviti kontinuirano predstavljanje pomena gozdov in gozdno-lesne verige javnostim. Oblikovanje trajnega formalnega »Gozdnega dialoga« kot procesa NGP, je cilj v katerem sodelujejo vsi deležniki na področju gozdov in gozdarstva in zastopajo svoje interese pri oblikovanju in izvajanju gozdne politike, spremembah predpisov ter sodelujejo pri izvajanju nacionalnega gozdnega programa. Formalni dialog nudi možnosti za izboljšanje pretoka informacij in sodelovanja med strokovnimi organizacijami na področju gozdov in gozdarstva, javnostmi, kakor tudi za promocijo rabe lesa in lesnih proizvodov ter pomena celotne gozdno-lesne verige.

Preglednica 12: Naloge v okviru ukrepa 9: Oblikovanje trajnega formalnega »Gozdnega dialoga« vseh deležnikov na področju gozdov in gozdarstva

Ukrep	Naloge/aktivnosti	Nosilci	Rok	Sredstva	Indikator	Ciljna vrednost
Oblikovanje trajnega formalnega »Gozdnega dialoga«	Popularizacija gozdov in gozdarstva	MKGP, ZGS, BF, GIS, nevladne organizacije	Trajna naloga	V okviru finančnega načrta MKGP in JGS	Delež realiziranih od načrtovanih dogodkov	100%
	Priprava sheme organiziranosti in delovanja »Gozdnega dialoga«	MKGP	2017	V okviru finančnega načrta MKGP	–	–
	Delovanje »Sveta za gozdno lesno verigo«	MKGP, MGRT, deležniki s področja gozdno-lesne verige	Trajna naloga	V okviru finančnega načrta MKGP	–	–
	Promocija rabe lesa in lesnih proizvodov ter gozdno-lesnih verig.	MKGP, MGRT	Trajna naloga	Gozdni sklad	Delež realiziranega od načrtovanega v programu Gozdnega sklada (%)	100 %

6.2.4.2 Ukrep 10. Mednarodno sodelovanje na področju gozdov in gozdarstva

Ukrep vključuje prednostne naloge pri mednarodnem sodelovanju na področju gozdov in gozdarstva, ker Evropska unija nima skupne gozdarske politike, kljub temu pa številne evropske politike in pobude vplivajo na gozdove, in to ne le na ozemlju posamezne članice in Evropske unije, ampak tudi v tretjih državah. Ministrska konference »Forest Europe« kot medvladni proces, v katerem sodeluje 47 evropskih držav, spodbuja trajnostno gospodarjenje z gozdovi v Evropi. Med aktualnimi temami in izzivi, s katerimi se soočajo gozdovi in gozdarstvo pri nas in v Evropi so zeleno gospodarstvo, krepitev

socialnih funkcij gozdov, varstvo gozdov v spreminjajočem se okolju in prihodnja usmeritev ministrskih konferenc Forest Europe.

Dodatni mehanizem za usklajevanje sodelovanja na področju gozdarstva je del pobude za krepitev političnega, gospodarskega in raziskovalnega sodelovanja med šestnajstimi državami srednje in vzhodne Evrope ter Kitajsko (16+1). Slovenija je s sprejemom »Akcijskega načrta za sodelovanje v okviru mehanizma za usklajevanje sodelovanja med Kitajsko in državami CEE na področju gozdarstva«, prevzela koordinacijo tega sodelovanja za področje gozdarstva.

Preglednica 13: Naloge v okviru ukrepa 10: Mednarodno sodelovanje na področju gozdov in gozdarstva

Ukrep	Naloge/aktivnosti	Nosilci	Rok	Sredstva	Indikator	Ciljna vrednost
»Mednarodno sodelovanje na področju gozdov in gozdarstva«	¹ Koordinacija mehanizma 16+1:					
	Priprava in izvajanje dvoletnega programa dejavnosti na področju gozdarstva	MKGP	Trajna naloga	V okviru finančnega načrta MKGP	Delež realiziranega od načrtovanega v programu (%)	100%
	Vodenje skupine oficirjev za zvezo	MKGP	Trajna naloga	V okviru finančnega načrta MKGP	-	-
	Izdelava in upravljanje spletne strani mehanizma 16+1	MKGP	Trajna naloga	V okviru finančnega načrta MKGP	-	-
	Krepitev trgovinskega sodelovanja med državami 16+1	MKGP	Trajna naloga	V okviru finančnega načrta MKGP	Delež realiziranega od načrtovanega v programu (%)	100%

Ukrep	Naloge/aktivnosti	Nosilci	Rok	Sredstva	Indikator	Ciljna vrednost
	Krepitev znanstvenega in raziskovalnega sodelovanja.	MKGP	Trajna naloga	V okviru finančnega načrta MKGP	Delež realizirane ga od načrtovane ga v programu (%)	100%
	² Forest Europe	MKGP	Trajna naloga	V okviru finančnega načrta MKGP	–	–
	Obveznosti v okviru predsedovanja EU	Vlada RS, MKGP	2019-2021	V okviru finančnega načrta MKGP	–	–

¹Sodelavci MKGP koordinirajo in izvajajo administrativne naloge, povezane z delovanjem mehanizma 16+1.

²Forest Europe je vseevropski prostovoljni politični proces na visoki ravni za dialog in sodelovanje na področju gozdarskih politik v Evropi. V procesu sodeluje 47 podpisnic in Evropska komisija.

